

# KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

# TEATAJA

Nr. 14. III aastakäik

15. juulil 1928.

Ilmub kaks korda kuus.

**Tellimishind:**

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas .	” 1.50
Välismaale .	” 5.00
Poolaastas .	” 3.00

**Toimetus:**

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval 12—2 p. l.

**Kuulutuste hinnad:**

1/1 lhk. . .	kr. 40.00
1/2 ” . . .	” 22.00
1/4 ” . . .	” 12.00
Kaanekülgedel—kokkuleppel	

**SISU:** Kogumulje Eesti näitusest Pariisi messil. Või noteerimiskomisjoni ümberkorraldamise vajadusest. Aeroplaan ühendusvahendina. Leedu väliskaubandus Eesti, Läti ja Soomega. Näitused Eestis. Vene paberitööstus. Pärmitööstusest. Kaubandus-tööstuskoda teateid. Majanduslik Lõuna-Slaavia ja meie ärvõimalused. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

## Kogumulje Eesti näitusest Pariisi messil (12.—28. maini).

K. Pusta, Eesti saadik Pariisis.

Kuigi minul oli juhus oma arvamisi Eesti väljapaneku kohta selle korraldajatele Pariisis avaldada ja need Tallinnas arvatavasti esinevad pikemate ettekannetega, pean oma meeldivaks kohuseks siinkohal veel oma kogumuljet väljendada.

Olin varem sellel arvamisel ja nüüd, messi lõpul, täiesti veendunud, et meil küll maksis tulla Pariisi messile, mis kujunes suurimaks Prantsuse ja pealesõja-aegse Euroopa näituseks: 7000 väljapanijat, nendest 600 võõrast ja nimelt 30 riigist. Rahvuslikke üldpaviljone oli aega kõigest kolm: Eesti, Nõukogude Venemaa ja Läti. Võib öelda kiitlematult, et neist kolmest oli Eesti oma kõige paremini korraldatud ja äratas ka väärilist tähelepanu. Juba meie poliitilise propaganda mõttes ei saa kuidagi kahetseda meie võrdlimisi väikesi näituse kulusid. 1927. aastal käis Pariisi messil 2 miljonit vaatajat, tänavust arvu pole meil praegu veel teada, kuid kindlasti ületas see möödunud aasta hulga. Nii käisid siis väga

suured vaatajate hulgad meie paviljonist läbi, paljud nägid vast esimest korda Eesti nime, tema värve ja väljapanekuid, viisid kaasa informatsiooni materjali, mida meil oli õnneks rikkalikult, viisid kaasa teadmise, et see väike maa kosub, produtseerib ja kaupleb. Üks sarnane näitus on kahtlemata rohkem väärt kui kümme suurt kõnekoosolekut tänavarahvale.

Meie näituse propagandaline mõju oli hea. Seda tunnistavad kirjutused Prantsuse lehtedes, nagu „L'Oeuvres“, „Correspondance Universelle“, „Europe-Orient“, teisi kirjutusi ootame veel. „Jaunakas Sinase“ pikas artiklis kiidetakse Eesti näitust kõigiti paremaks Läti omast. Prantsuse väliskaubanduse informatsiooni büroo (Office National pour Commerce Extérieur) esindaja M. Hainglaise, kes Vene ajal Eestis elanud, seletas meie kahel vastuvõtmisel, et tema on üllatatud kõigest sellest, mis eestlased oma rahvamajanduses on suutnud nii lühikese aja jooksul



Eesti paviljon Pariisi messil.

korda saata ja kui mõjuvat pilti andvat meie paviljon Eesti ettevõtlikkusest. M. Hainglaise juhtis oma korrespondentide, Prantsuse kaubanduskodade erilist tähelepanu meie kiviõlile, puuvineerile, linale ja karjasaadustele.

Meie kiviõli vastu tunti kaunis laialdast huvi. Kuna meie näituse korraldajad ja riigi õlikivitööstuse esindaja hr. John seda peaaegselt kui imbutusainet soovitasid, pöörati järelepärimistega meie toimkonna poole Pariisi linnavalitsuse ja raudteede seltside poolt. Praegu on Prantsuse tollivalitsuses meie õli katsestamisel ja onoleb selle tagajärgedest, millise sisseveotalli alla tema võiks käia. Prantsuse-Eesti kaubalepingu revideerimisel tuleks kõvasti peale käia, et meie kiviõli saaks kõige soodsama sisseveotalli. Võib olla on hr. John liig optimistlik, kui ta juba nüüd kümnete miljonite frankidega arvestab, kuid tulevikku peaks selle aine sisseveol olema.

Puuvineeritööstusel võiks Prantsuse metropoli ja asumaade turgudel avaneda palju suurem väljavaade, kui saaksime Eestist sissetoodud kasevineeridele, nimelt toolipõhjadele, soodsamad tollid, õigemini soodsama tollimeniklatuuri. Nii seletavad kohalikud „Luterma“ esindajad, kellel on Pariisi lähedal Borget's vabrik 450 töölisega. Nad töötavad siin Prantsuse asumaade puud, ainult kasevineer tuuakse Eestist. Kuna meil tamme vähe, on kask meie

kallim puu ja üks asjatundja prantslane, kes meie metsaga enne sõda kaubelnud, kirjutas artikli meie kase metsade kaitseks, mis ilmub ühes kohalikus puutööstuse ajakirjas ja millele tema oleks soovinud tähelepanu meie mõjuvaid ringkonnis. „Luterma“ esindajad arvasid muuseas, et kui meie tulevases Eesti-Hispania kaubalepingus saaksime läbi viia 25% tollialandust meie vineerile, siis see meie tööstust märksa võiks tõsta. Meie kasepuu harrastaja prantslane juhtis tähelepanu Marokkole, kus pärismaalased võiksid tarvitada vineerlaudade oma telkmajadeks, jutustas Soomest, kes kogu oma vineeritoodangu saadab Hiina ja Jaapani teekastide valmistamiseks ja kes neid turgusid ise täita ei jõua. Saamisiis on väga lihtne ja vähe kulukas ja on tema valmis huvitatuile andma lähemaid seletusi.

Kui meie puu tööstus üldise (lauad, palgid, propsid jne.) seni vast Prantsuse turgu ei tunnud või ebastabiilse raha tõttu mujale orienteerus, siis võiks meil siin nüüd palju suuremaid väljavaateid avaneda. Toekam Eesti aukonsuli kandidaat Havre'is on suurimaid Prantsuse metsakauplejaid, kellele autoriteetliku arvamise loodan esitada lähemal ajal.

Meie tekstiili vaatas suure huviga Bulgaaria saadik ja tema Pariisi peakonsul. Nemad arvasid, et Bulgaaria ja teised Balkani riigid on varemgi tarvitanud Narva puuvillariiet,



Eesti väljapanekud Pariisi messil.

kuid on saanud selle Saksamaa kaudu. Mul tuli sel puhul meele, et Kreenholmi esindajad mulle 1925. aasta suvel Berliinis kõnelesid miljon-dollarilisest tellimisest, mis minevat Sakseni. Vististi siis sealt edasi Balkanile. Kuna meil nüüd kaubalepingud Bulgaariaga ja Lõuna-Slaaviaga sõlmitud, peaks ka Narva tekstiil endale leidma otsekoheseid ostjaid. Ehk tohiks tuletada meele Albaaniat, kelle välisminister juba aasta eest avaldas tungivat soovi luua Eestiga diplomaatilis-majandusliku vahekorra.

Prantsuse sisemaa kohta olen varem kirjutanud, et siin meie tekstiil Prantsuse omaga ei suuda võistelda. Küll aga võiks katsuda Marokkos, kes oma tollipoliitikas täiesti autonoomne ja kus praegu domineerib Inglise tekstiil.

Meie või, liha ja munade sisseveo võimalused olenevad minu arvates peaaegselt veoludest. Pariis oli enne ja on praegu suurim tarvitaja linn Euroopas. Rõõmustun meie „Pain Normal'i“ vabrikandi hra Ivaski ettevõtlikkusest. Näituse ajal viibis ta siin ja üüris endale nüüd Pariisis leivavabrikku ja kauplusruumid pikema aja peale ja headel tingimustel. Kõnelesime temaga võimalusest sealsamas asutada Eesti söögiainetekaupluse ja alalise Eesti produktide näituse. Loodan, et see hra Ivaski energilisel ettevõttel tuleb toime ja messilt saatkonna majja toodud väljapanekud siis Eesti „comptoir'i“ võime üle viia.

Tähendan veel, et näitusel suurt huvi meie väljapanekutele näitas Kolumbia kaubanduslik esindaja Pariisis. Ta arvab muuseas, et meie kõik oma kalakonservid võiksime müüa Kolumbiasse, kui aga neid kohale mõistame toimetada.

Meie näituse auvõõraste hulgas viibis ka Hispaania saatkonna põllumajanduslik atašee. Kõnelesime temaga Bartselona näitusest, mis tuleb 1929. aastal. Kuna see näitus on mõeldud peaaegselt Lõuna-Ameerika jaoks, siis tuleb meil tõsiselt kaaluda sellest osavõttu. Mõned Euroopa riigid, nagu Austria, kes Pariisis ei esinenud üldnäitusega, valmistavad end nüüd Bartselona vastu. Mõtlen Madridist tagasi tulles sõita üle Bartselona, kus meil konsulaat tuleb sisse seada, ja esitan siis ettepaneku.

Kui Pariisi messist meie väljaveole vähegi kasu on olnud, tuleks minu arvates Eesti väljapanekut siin korrata. Kulusid võiks järgmisel korral märksa vähendada. Lätlaste poolt avaldati soovi, et esineksime ühe katuse all. See ettepanek võiks meile ehk olla vastuvõetav?

Meie näituste kavas ei saa kuidagi unustada Belgia, kuid ma arvan, et tuleks hästi ette valmistada ja esineda väärikselt 1930. aasta Antwerpeni maailmanäitusel. Hea ettevalmistuse all mõtlen muuseas seda, et meie näituse korraldajatel ja seletuste andjatel peavad olema võimalikult täpsed andmed selle kohta, mida meie teatud maasse tõesti suudame eksport-

teerida, kui palju, mis aja jooksul ja mis hinnaga. Mida vajame vastukaubana? missugustel krediiditingimustel jne.? Samuti tohiksime loota, et järelepärimistele, mis meie äridele Pariisi messi vaatajaile nüüd võiksid tulla, need ärid vastavad ruttu ja otsekohele — ette küsimata. Saatkond oleks tänulik, kui kaubatehinguist, mis Pariisi messi järele toime tulevad, teda informee-

riksid meie ärid või vastavad ametiasutused. Äride eneste huvides oleks, kui nad Pariisi saatkonnale, kes on ühtlasi Eesti peakonsulaat Prantsusmaal, Belgias ja Hispaanias, teataksid oma kohalikkude esindajate ja peagentide nimed, kelle poole me siis ka kõiki asjast huvitatuid jätataksime.

## Või noteerimiskomisjoni ümberkorraldamise vajadusest.

N. Raud.

Meie või noteerimise komisjon ei vasta ühelegi teisele võid eksportija maa vastavale asutusele oma koosseisu ega tegevusala poolest. Tema asutamisel toonitati, et ta edaspidi ümberkujundamisele tuleb, kuid seni pole sellest midagi olnud kuulda.

Et noteerimise komisjoni tegevust tootja maa seisukohast valgustada, vaatleme üksikute maade, nagu Daani, Rootsi, Saksamaa, Uue Meerimaa ja Austraalia tegevust võihinna kindlaksmääramise alal.

**D a a n i.** Võihinna noteerim. Daanis on suur tähtsus: selle järele sünnivad eksportijate poolt väljamaksud piimaühisustelt eelmise 7 päeva jooksul saadud või eest. Ostu-müügi lõpuarvete tegemine sünnib selle ametliku hinna põhjal (erilistel kokkulepetel võib ta natuke kõrgem olla), ilma et produtsendil oleks vaja võid turule lastes ülesostjaga hinna kohta kokku leppida (nagu meil). Seetõttu on ka üle maa suurmüügi hinnad ühesugused ja spekulatsioon ning vahetkauplemine kõrvaldatud.

Kopenhaageni või noteerimise komisjon asub börsil kokku igal neljapäeval k. 2 paiku ning koosneb 10 liikmest, kellest 5 liiget on piimaühisuste keskorganisatsiooni poolt ning 5 liiget on suurkaupmeeste ühisuse poolt. Eelpoolnimetatud organisatsioonid saavad oma esindajaid komisjoni määramata aja peale ning võivad rahulolematuse korral jne. neid igal ajal tagasi kutsuda ja teistega asendada. Komisjonil on kaks eesistujat, üks piimaühisuste ja teine kaupmeeste poolt ning need esimehed juhatavad koosolekut vaheldamisi üle nädala. Seega on ühel nädalal ülekaal produtsentidel, teisel nädalal suurkaupmeestel, mille tõttu noteeringud lahkuvad huvide pärast väga sagedasti varieeruvad ning milline asjaolu välismaa ostjate keskel ning üldse võikaubanduses välis-turgudel rahulolematust välja kutsub: on ju Daani võihind mõõduandev ka teiste maade või-

sortide hinnale. Noteerimine on franko piimatalituse jaam. — Nagu tähendatud, makstakse tihti eksportijaga lepingulises vahekorras olevale piimaühisusele teatav summa üle noteeringu (1924. a. — 2.45 krooni, 1925. a. 2.63 krooni per tsentner).

**R o o t s i.** Rootsi või noteerimiskomisjon asub Malmös. Tema koosneb 6 liikmest, kes kõik on eksportijate esindajad. Nendest esindajatest on 4 Malmö, üks Göteborgi ja üks Stockholmi eksportijatest. Kuuest noteerimiskomisjoni liikmest on 4 ühistegelist eksportijat. Noteerimiskomisjoni koosseisu on tahetud mitmel korral muuta ning ka produtsentide esindajaid sisse võtta, kuid see ei ole veel korda läinud. Eksportijad toonitavad, et tootjate huvi olevat küllaldaselt kaitsnud eksportija näol. Omal ajal olevat tahetud Stockholmi Põllumeeste Keskseltsi poolt üht liiget komisjoni saata, kuid et eksportijad temale hääleõigust anda ei tahtnud, jäi see kava teostamata.

Noteerimiskomisjon astub kokku igal neljapäeval peale k. 2 ning ta ootab ära Daani otuse hinna suhtes. Kindlaksmääratud hinnad on väljamaksu aluseks järgmiseks 7 päevaks (Daanis on noteeringud ümberpöörduvalt aluseks väljamaksu juures eelmisel nädalal müüdnud või eest). Rootsis on muutunud harilikuks nähtuseks, et seal üle noteeringu makstakse ning läinud aastal maksti keskmiselt 9 krooni üle noteeringu per tsentner välja (ehk 18 senti per kgr.). Seda nähtust ei peeta soovitatavaks, kuid asja muudatust ei võivat ette näha enne, kui noteerimiskomisjoni produtsentide esindajad üles võetud ei ole.

**S a k s a m a a.** Berliini või noteerimise komisjon koosneb 16 liikmest, kellest 8 on kaubanduse esindajad ja 8 põllumajanduse esindajad. Kaubanduse esindajad valitakse vastavalt Berliini kaubandus-tööstuskoja sektsioonist (võikaubanduse asjatundjad), kusjuures 4 liiget

väikekaubandusest, põllumajanduslikud esindajad määratakse Preisimaa peapõllutöökoja poolt. Esindajad valitakse üheks aastaks. Noteering määratakse kindlaks ka siis, kui ainult 7 liiget kohapeal on. Komisjoni juhatus koosneb kahest eesistujast, kellest üks on kaubanduse, teine põllumajanduse esindajatest, kusjuures igäiks eesistujatest juhatab koosolekuid üks kuu.

Noteerimise komisjon määrab kindlaks hinnad kolme Saksa võisordi peale ning see hind on mõeldav piimaühisuse ja suurkaupmehe vahel franko piimatalituse jaam. Vedu (praht) ja pakkimine läheb ostja (suurkaupmehe) arvele. Viimasel üleriiklisel või ja rasvaainete kaubanduse kongressil peeti soovitavaks pakkimiskulud jätta valmistaja kanda. Noteeringud määratakse kindlaks üldist turu seisukorda ja sisemaa toodangut arvesse võttes. Noteeringud määratakse kindlaks häälteenamusega. Eesistuja hääel on hääle pooleksminekul otsustav. Või hindu noteeritakse Berliinis kolm korda nädalas — teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval k. 9 hommikul. Põhjuseks, miks või noteerimine kolm korda nädalas sünnib, on asjaolu, et seega tahetakse võimalikul piiril hoiduda riisikost ja spkulatsioonist.

Väljamaksud (Abrechnung) sünnivad harilikult noteeringute alusel kolm korda nädalas. Teisipäevase noteeringu järele makstakse välja või eest, mis on müüdud esmaspäeval ja teisipäeval, kolmapäevase ja neljapäevase või eest makstakse välja neljapäevase ning reedel, laupäeval ja pühapäeval sissetulnud või eest makstakse laupäevase noteeringu järele. Ka Saksamaal on tädents olemas teinekord üle noteeringu välja maksa. Harilikult sünnivad ülemaksud soolamata või eest 1—2 Smk. per tsentner. Soliidimad kaubamajad hoiduvad üle noteeringu maksmisest.

Uue-Merimaa ja Austraalia noteerimise komisjoni kui sarnast ei ole (ei ole ka mingisugust mõtet selleks), kuid nad on tootja huvide kaitsmiseks muid abinõusid tarvitusele võtnud, nimelt kontrolljaamade esindajate Londonisse saatmisega. Uue-Merimaa piimasaaduste kontrolljaama esindaja Londonis võttis 1926. a. 1. aug. peale Uue-Merimaa või hindade määramise tervelt enda peale. Sarnane tegevus kutsus aga ärieringkonnis Uue-Merimaa vastu välja suure opositsiooni ning juba 1927. a. kevadel oli sealne kontrolljaam sunnitud loobuma hindade määramisest. Siiski jätkab Uue-Merimaa kontrolljaam ka praegu teatavat hinnalist kontrolli oma või suhtes. Austraalia piimasaaduste väljaveo kontrolljaama esindus Londonis määrab samuti igal nädalal käsikäes importijatega kindlaks Austraalia või alamhinnad. Need hinnad on

mõeldud juhtivatena hindadena (for lead), ning ei tähenda mitte absoluutset hinda, millega kaup peaks müüdma.

Nagu ülaltähendatud teiste maade või noteerimisviisidest näha võime, ei sarnane meie noteerimiskomisjoni tegevus ühelegi välismaa vastava asutuse tegevusele.

Meie noteerimiskomisjonist võtavad osa üks piimasaaduste väljaveo kontrolljaama (resp. põllutööministeeriumi) esindaja ja kõik eksportijad, kellest kaks ühistegelisi ja 3 eraeksportööri. Seega võib komisjoni koosseis muutuda eksportijate arvu suurenemisega või vähenemisega. Meie näeme, et komisjonis ei ole sõna otsekohehes mõttes esitatud produtseerija, nagu teistes maades (peale Rootsi). Võiks küll tõendada, et põllutööministeeriumi ja ühistegeliste eksportijate esindajad noteerimiskomisjonis kaitsesid tootja huvisid. Teiselt poolt peab järele andma, et põllutööministeerium endast kujutab rohkem erapooletut asutust, kes produtseerijat kui ka karjasaaduste kaubandust ex officio toetama peab. Ühistegelisi eksportijaid võiks osalt vaadelda kui valmistajate-piimaühisuste esindajaid, kuid ka nende juures mängib puht-kaubanduslik osa nende tegevuses mõõduandvamast osast.

Praeguse noteerimiskomisjoni tegevusel pole kuigi suurt praktilist ülesannet ega tähtsust, kuna eksportijad post factum nende poolt eelmisel nädalal väljamakstud keskmiist võihinda teatavaks teevad. Üksik kasu noteeringust on, et piimaühingud tagantjärele saavad teada kontrollimiseks teatava minimaalse hinna. Igatahes ei ole meie noteering ühegi kaubandusliku transaktsiooni aluseks, nagu see teistes maades on ning mis ka õieti noteeringu mõte peaks olema. Meie võiksime vahest võrrelda meie tegevust Austraalia kontrolljaama tegevusega Londonis, kes teatava minimaalse hinna eeloleva nädala peale kindlaks määrab (meil möödunud nädala peale), mis on mõeldud rohkem orienteerumise otstarbeks.

Võrreldes teiste maade võinoteerimise komisjonide tegevust ning nende otstarvet meie omaga, näeme, et praegune noteerimiskomisjon oma tegevuse poolest ei vasta nõuetele ning ta tuleks tingimata ümber korradada.

Tuleb arusaadavaks pidada, et produtseerijad sarnasest tähtsast ning elulisest toimingust, nagu võihindade määramisest siseturul, osa võtma peaksid olema õigustatud. Olgu veel tähendatud, et sel korral tekiks ka lähem side tootjate ja eksportijate vahel, mis tooks kaasa suurema arusaamise sisekaubanduses. Oleks mõeldav, et tootjate esindajad valitaks maakondade ühispiimatalituste liitude üldkoosolekul (ühis-

piimatalitused esindavad üle 80% meie eksportist).

Või noteerimiskomisjon peaks teiste maade eeskujul olema täiesti eraasutus.

Komisjoni koosseisu on meie oludes kaunis raske ära määrata nii, et põllumajandus ja kaubandus oleksid tasakaalustatud. Esiatselt võiks komisjoni koosseisu järgmiselt ette näha: 2 produktseerijate esindajat, 2 ühistegelist eksportijat, 2 eraeksportijat ja põllutöoministeeriumi esindaja ex officio, kokku 7 liiget. (Kaks esimest esindajat peetakse ülal maakondade liitude poolt). Igatahes, peaks komisjoni koosseisu suhtes valitsema põhinõue, et jõud — põllumajandus ja kaubandus — tasakaalustatud oleksid (nagu Daanis ja Saksamaal).

Noteerimiskomisjoni ümberkorraldamine lihtsustaks õige tunduvalt praegust sisekaubandulikkude süsteemi, mille läbi saavutatakse teatav kokkuleid energias kui ka ainelisest küljest. On mitmel korral toonitatud, et vaheltkauplejate instituut piimaühisuse ja eksportija vahel on kujunenud ebasoovitavaks ja põllumehele kahjutoovaks nähtuseks. Selle pahe elimineeriks ümberkorraldatud noteerimiskomisjoni tegevus, kuna vaheltkauplejate tegevus muutub ülearuks. Kolmandaks võimaldab kindel noteering sõlmida pikemaajalisi lepinguid piimaühisuse ja eksportija vahel ning seega saavutada välisurgetel hinnalist paremust.

## Aeroplaan ühendusvahendina.

1927. a. on ära sõidetud era-, reisi- ja kaubatransportaeroplaanidel 6.028.730 kilomeetrit — 2,6 lennukatastroofi iga miljoni ärasõidetud kilomeetri peale.

Neil Kaubandus-tööstuskoja liikmetel, kes pealinnast kaugel eemal provintsis omaette vaikselt tegutsevad, on loomulikult võrdlemisi vähe ettekujutust sellest igavesti pulseerivast suurlinna elust, mis oma lakkamatuse tempos peadpöörivalt sunnib askeldama Öhtu-Euroopa ja Ameerika ametivendi nende kaubandus-tööstuslikus tegevuses. Samal ajal, kui meie oludes ja tehniliste abinõude juures südamerahuga on võimalik oma 14—15 tundi võristada maha kitsarööpaliisel, et näiteks Pärnust üle Viljandi jõuda Tallinna ja siis pärast kurnavaid ja tüütavaid askeldusi sama palju suikuda maha tagasiminekul — on mujal maailmas kiirrong ühendusvahendina juba nihkumas tahaplaanile ja tema asemele on astumas auto ja aeroplaan. On kindlaid andmeid, et tulevikus mootor aurumasina võib olla sama lootusetult surub maha, nagu viimane seda on teinud hobusega.

Aeroplaan, mille kandejõud õhus viibimise ajal, lennu kiirus tunnis iga minutiga edeneb, võimaldab inimesele võidu ruumi üle selle sõna otsekohesemas mõttes. Mis puutub aeroplaani kiirusesse, siis on see liginemas 400 kilomeetrile tunnis ühes hiljuti saavutatud 60-tunnilise maandumata õhus viibimisega. Kui veel mitte kaua tagasi kaljumägestikud, laaldased liivakõrbed, tormilised mered tähtsal määral takistasid rahvaste omavahelist läbikäimist, siis on need uute

õhuliinide asutamisega oma tähtsust tunduvalt kaotanud ja on ainult ajaküsimuseks, kudas üle ookeanide hakkavad funktsioneerima korrapärased õhuliinid. Igatahes, rida õnnelikke algatusi on tehtud ja rida tundmatuid ookeani saladusi on lahendatud, kuigi seejuures on kantud raskeid inimkahjusid.

Just nende ohvrite tõttu, mis lennuasjandus, nagu iga uus jõupingutus inertse looduse üle, inimkonnalt on nõudnud, hinnatakse kogu seda tegevust rahva laiemates ringides kui kahtlast ja võrratu kaelamurdvat julgustükki, millest igal korralikul, eriti veel perekonnaga inimesel, oleks parem hoiduda eemale.

Aeg-ajalt ajakirjanduses ilmuvad teated õhukatastroofide üle nii-kui-nii näivad kinnitavat kord sissejuurdunud kahtlustavat eelarvamist moodsa lennuasjanduse vastu. Järelikult ei või oletada, et nendel kartustel ei puuduks teatav aluspõhi ja et nad lausa tuulest oleksid võetud. Siiski on see mõtteviis pärit ajast, mis juba paarikümne aasta eest lootusetult ja tagasi-pöörmatult on vajunud ajamerre.

Tõsi küll, lennuasjanduse algpäevil „lennati“ rohkem vertikaalselt kui horisontaalsuunas, kuid, kordame, need ajad on jäädavalt tehnika võrratu edenemise tõttu kadunud. Et selgitust tuua õhukatastroofide iseloomu suhtes, peame igal juhul erilisel viisil tegema, mis liiki aeroplaaniga oli õnnetus sündinud. Kas kuulub see aeroplaan sõja- või eralennukite liiki. Üldiselt on empiiriline tõsiasi, et peaaegu kõikides maa-

des ja riikides kaugelt rõhuvam osa lennukatas-troofe komplekteeritakse militäärõhulaevandusest. Ka meie, Eesti, ühes tema ligemate naabritega pole selles vallas erand. Miks just sõja-väeaparaadid rõhuvama osa õnnetuste arvust moodustavad, see peituneb tema sisemise korraldusis ja on oma isloomu poolest paratamatu. Eestkätt ei tohi meie lasta silmist, et paljudel juhtumitel on tegemist säärasel kornal lennukoolide vilumatute õpilastega.

Prantslased kaebavad õigusega, et sõjaväe lennukoolide kitsad raamid ei luba neile tarvilisel määral treeningut tugevamate mootoritega varustatud masinatel; tuleb bensiinitagavarade kokkuvõtmise mõttes tarvitada nõrgemate mootoritega õppelennukeid, mis aga kergesti sekkedusi esile toovad. Eralennuseltsid on selles mõttes paremas seisukorras, et nende lendurite ja mehaanikute kaadrid on nii füüsiliselt kui tehniliselt rohkem väljakoolitatud ja peaaesjalikult komplekteeritud endistest sõjaväe lenduritest, kellel suuremal määral maailmasõjaaegsed kogemused veel lisaks tulevad, mootorite ja aeroplaanide täiendamise eest juba hoolitseb firmade omavaheline võistlus ja see kontroll, millega riiklik aparaat kogu oma raskusega nii reisijate julgeoleku kui ka materjalise osa korrapärasuse üle valvab.

Kõikide nende jõupingutuste tagajärjel on õnnetuste ülddarv era-, reisi- ja kaubatransport lennuasjanduses miinimumini viidud ja avaldab kalduvust edaspidiseks alanemiseks. Prantsuse allikate järele näeme andmeid, kusjuures on võetud õnnetuste arv iga äralennatud miljoni kilomeetri kohta:

1924. a.	4 õnnetust.
1926. a.	5 „
1927. a.	2,6 „

Järelikult selgub, et möödunud 1927. a. õnnetuste üldarv eralennukite juures on olnud väiksem, kui kahel esimesel, olgugi et möödunud aastal rida eriti raskelt eksploateeritavaid õhuliine sisse seati ja vanu märksa pikendati.

Üldsummas oli möödunud aastal eralennuvägi Prantsuse andmete järele lennanud 6.028.730 kilomeetrit ehk 165 korda ümber meie emakee maakera. Silmas pidades ülemaalmimetatud õnnetuste koefitsienti miljon kilomeetri peale, oleks sellel hiiglaareisil tegemist 16—17 õnnetusjuhtumiga, arv mille piiridesse raudteed ilalgi ei suuda jääda. Kui sellest arvust maha arvata õnnetusjuhtumeid, mis tulid ette täitsa erakorralis-

tes ja inimitahtejõust mitte oleneva is oludes, nagu üks juhtum sootu ruetiübilise aparaadi esimesel proovisõidul, siis kolm juhtumit, kus erakordselt tihe sadu välja kutsus õnnetuse, või jälle juhtum, mis tekkis akrobaatliku manööverdamise tõttu, siis läheneb katastroofide arv oma miinimumile, s. o. 1 katastroof miljoni ärasõidetud kilomeetri peale.

Samade allikate järele on 6.028.730 kilomeetri mahasõitmisel transportaeroplaanidel ülemaletetoodud õhukatastroofidega ühenduses surmasaanud 4 ja haavata viis inimest.

Transsookeani lennud, mis möödunud tegevusaastal rohkeid inimohvreid nõudsid, kuuluvad erirühma. Vaatamata erakordsetele, rasketele ja peaaesjalikult täieliku teadmatuse tõttu Atlandi ookeani lennu tingimuste suhtes on katsed tehniliselt Ameerika-Euroopa ja Euroopa-Ameerika lõppude-lõpuks täielikult õnnestunud, ühes sellega transsookeani ühenduse loomise vallas esimesed jämedad jooned aetud.

Kaasaja ühiskond on teadlik selles põhjalikus murrangus, mis mootori ilmumine ühendusvahendina enesega kaasa tõi.

Sellega on siis seletatav see võrratu suur vaimustus, millega tervitas rõõmus Pariis 7. juunil s. a. Berliini „viimast voorimeest“ elatanud „Raudset Gustavi“ Hartmanni tema viimase reisu puhul Berliin-Pariis. Lootusetult kaduva põlve viimase mohikaanlasena kulus temale selle vahemaa katmiseks oma kaks kuud, kuna moodne reisulennuk seda viie tunniga teostab. Cocher Berliinis viimne suur käeliigutus vaimustab iga mõtlejat inimest, kes suudab näha tehnika võrratut edenemiskäiku ja tema võimsat osa rahvaste vennastuse teel. Pariisi õppiva noorsoo entusiasm ja diplomaatiliste rautide hiilgus vana voorimehe auks on ühtlasi eelmänguks uue, võib olla parema tuleviiku poole. Samal ajal on ka meil Eestis põhjust erksamalt tulevikku vaadata; 10. juunil s. a. avatud uue õhuliiniga Berliin-Riia-Tallinn-Leningrad-Moskva rikkastub meie vabariik tähtsa ühendus-tuiksoonega, mis ei jäta toomast oma jagu elavust meie kaubandus-tööstusilma. Teisest küljest on see aga tähtsaks abinõuks lennuasjanduse propageerimiseks rahva laiemates ringides.

Usume, et pole mägede taga aeg, mil visa ja raske töö läbi ka meie majandusolud niivõrra paranevad, et lennuliinid meie tähtsamate linnade vahel tõsiasjaks saavad.

A. K.

## Leedu väliskaubandus Eesti, Läti ja Soomega.

Leedu rahaministeeriumi väljaandel ilmuv ajakiri „Lietuvos Ukis“ nr. 5 maikuu eest kirjutas:

### Leedu väljavedu:

#### Eestisse:

1925. a. 105,3 tonni — 240,8 tuh. liti eest.  
1926. a. 97,6 tonni — 205,2 tuh. liti eest.  
1927. a. 101,4 tonni — 86,2 tuh. liti eest.

#### Lätisse:

1925. a. 10.389,5 tonni — 20.709,7 tuh. liti eest.  
1926. a. 57.213,2 tonni — 26.490,4 tuh. liti eest.  
1927. a. 21.179,4 tonni — 21.851,4 tuh. liti eest.

#### Soome:

1925. a. 166,8 tonni — 144,1 tuh. liti eest.  
1926. a. 400,1 tonni — 352,0 tuh. liti eest.  
1927. a. 679,0 tonni — 486,4 tuh. liti eest.

### Leedu sissevedu:

#### Eestist:

1925. a. 1.842,9 tonni — 1.668,2 tuh. liti eest.  
1926. a. 1.322,1 tonni — 3.513,4 tuh. liti eest.  
1927. a. 967,8 tonni — 3.081,1 tuh. liti eest.

#### Lätist:

1925. a. 32.665,4 tonni — 13.789,5 tuh. liti eest.  
1926. a. 8.721,1 tonni — 7.459,9 tuh. liti eest.  
1927. a. 14.777,6 tonni — 10.149,0 tuh. liti eest.

#### Soomest:

1925. a. 17.698,0 tonni — 1.106,1 tuh. liti eest.  
1926. a. 6.544,1 tonni — 607,3 tuh. liti eest.  
1927. a. 17.288,6 tonni — 1.222,4 tuh. liti eest.

Nagu nendest andmetest näha, kui isegi ma-  
ha arvata need summad, mis tulevad Leedu tran-  
siidi peale Läti kaudu, on Leedu väliskaubandus  
Lätiga hästi suurem kui teiste Balti riikidega.

Peale selle on need andmed veel huvitavad  
seega, et alguses eksporteeris Leedu rohkem  
Eestisse kui Soome, kuna viimastel aastatel vee-  
takse ikka rohkem Soome, kuna väljavedu Ees-  
tisse näitab vähenemise tendentsi. Ümberpöör-  
dult, rääkides Leedu sisseveost Soo-  
mest ja Eestist peab tähendama, et sisse-  
vedu suureneb iga aasta nii Eestist kui Soo-  
mest. Üldiselt, Leedu veab palju rohkem  
neist riikidest sisse kui neisse riikidesse välja,  
kuna samal ajal Leedu ja Läti väliskaubanduse  
bilanss on Leedule soodus.

Leedu veab Eestisse ja Soome, nagu Lätisse-  
gi rohkem toor- ja poolvalmisaineid ning väike-  
sel arvul valmisaineid, kuna toiduainete välja-  
vedu on usna vaike, elusloomade sissevedu  
neisse riikidesse pole sugugi. Leedu sisseveos  
Lätist, Eestist ja Soomest on esimesel kohal val-  
misained, teisel kohal seisavad toor- ja poolval-  
misained ning lõpuks toiduained, kuna elusloomi  
kogu aja jooksul on vähe välja veetud — ainult  
1925. a. Eestisse.

Rääkides üksikutest kaupadest tuleb tähen-  
dada, et Eestisse veab Leedu kõige rohkem  
toor- ja poolvalmisaineid: dootlemata  
vasika-, sarvloomade ja hobusenahtu ning kaltse;  
valmisainetest mitmesuguseid rauast teo-  
seid ja paberit. Toiduainetest on Eestisse vee-  
tud usna vähe: 1925. a. mitte midagi, 1926. a.  
ainult 0,1 tuh. liti eest tapetud linde ja 1927. a.  
0,1 tuh. liti eest liha ja 6,3 tuh. liti eest vikki.  
Siin tuleb tähendada, et Leedu peaks ennast  
rohkem huvitama Eesti turust, sest Eesti just  
veab rohkem sisse nendest kaupadest, mis  
Leedu suurel määral välja veab, nimelt:  
rukist, nisu, otri, herneid, ristlikkeina, timotit,  
linaseemet, villa, dootlemata nahku, karusnahku,  
harjaseid, tammepakke, metallist teoseid, käsi-  
tööriistu ja muid Leedus valmistatavaid kaupu.

Leedu importeeris Eestist kõige rohkem val-  
misaineid, nendest eriti palju paberit ja selle  
saadusi, puuvillast ja villast riiet, villast lõnga,  
nahast jalamõusid, instrumente ja aparate.  
Teisel kohal Leedu sisseveos Eestist on toores-  
ja poolvalmisained, ning sellest eriti tsement.  
Toiduainetest ja loomadest veab Eesti Leedusse  
usna vähe.

Leedu väljavedu Soome on veel väiksem kui  
Eestisse, ja võib öelda, et seisab ainult lina-  
seemne ja kaltside väljaveos. Soome veab Lee-  
dusse tsementi, metsasaadusi, paberit ja selle  
saadusi, ning 1925. a. ja 1926. a. veel vähe ka  
puuvillast lõnga ja villast riiet.

Lühidalt kokku võttes kõike, mis Leedu  
kaubanduse kohta Balti riikidega eelpool öeldud,  
näeme, et kõige elavam kaubavahetus on Leedul  
Lätiga. Teiseks, Leedu-Läti kaubanduse bilanss  
tuleb Leedu kasuks, kuna kaubavahetus  
Eesti ja Soomega — nende riikide  
kasuks, sest Leedu veab rohkem välja kui sis-  
se. Kolmandaks, mis veel tähelepanuväärne, on  
see, et kõikidesse Balti riikidesse veab Leedu  
rohkem toor- ja poolvalmisaineid, kuna veab  
sisse valmisaineid.



Vaatamata sellele, et mitmesuguste riikide keskel, kelledega Leedul on kaubanduslikud suhted, seisab Läti kolmandal kohal (esimesel kohal Saksa, teisel — Inglise), teiseks, et Balti riikide seas väliskaubanduse suhtes Leeduga seisab Läti esimesel kohal, ning lõpuks, vaatamata sellele, et Läti arvele tuleb Leedu ekspordist keskmiselt umb. 10%, pole need võrdlemisi laialdased kaubanduslikud suhted seni mingisuguse lepinguga reguleeritud. Kõik, mis seni selles suhtes on tehtud, on see, et 1925. a. 1. juulil kirjutati alla protokoll, mille järele lepiti kokku sõlmida kaubaleping, ja samal aastal 1. detsembril kirjutati Riias alla deklaratsioon, kus lepiti kokku omavahel tarvitada minimaaltollitariife. See pealiskaudne kaubanduslike suhete korraldamine Lätiga oleks mõlema maa vahel peaaegu kutsunud välja tollisõja, sest Lätis võeti

vastu seadus minimaal- ja maksimaaltollitariifi kohta. Veel enne selle seaduse maksimahakamist arutati Läti seimis küsimust, kas Leedu kohta võib tarvitada minimaaltollitariife, sest tegelikult polnud kaubaleping veel sõlmitud, nagu 1925. a. detsembrikuu deklaratsioonis ette nähtud. Et tollisõda Leedu ja Läti vahel ära hoida, võttis Läti seim 2. aprillil s. a. seaduse vastu, mille järele Leedu kaupade kohta tarvitatakse minimaaltollitariife. See seadus on maksev 19. apr. kuni 15. jaanuarini 1929. a.

Mitte paremini pole korraldatud kaubanduslikud suhted Eesti ja Soomega. Nende maadega pole ühtki deklaratsiooni ega protokolliga kirjutatud. On valmistatud lepingute kavad, mis ootavad arutamist. Tuleb loota, et nende projektide arutamine ei kesta kaua ja Leedu kaubanduslikud suhted Balti riikidega pea korraldatakse.

## Näitused Eestis.

Tänavu peetakse Eestis mitu näitust, millele võiks pöörduda tähelepanu ka välismail. Kõige varem korraldas o.-ü. „Kodukäsitöö“ 28. juunist 4. juulini

kodukäsitöö näitusbaasari. Selle eesmärk oli: aidata kaasa kodukäsitöö sihi-kindlale arenemisele; tehtud töö hindamine; Eesti kodukäsitöö laiemale ringile — iseäranis Eestit laulupeo puhul külastavatele oma- ja välismaalastele — tutvustamine; võimaldada käsitöid valmistajatel organisatsioonidel ja isikutel realiseerida oma töid ja üldiselt õhutada kodukäsitöö mõtet, kasulikkust ja selle oskuse tarvilisust.

Näitusel esinemine. Oma iseloomult jagunesid näitusel esitatavad tööd kahte liiki:

- Eeskujuuline osa proovidest, mis juba välja kujunenud ja kõlbavad ekspordiks.
- Üldine osa, n. n. turukaup, mis valmistatud kodumaa turu jaoks.

Näitusel esitatud tööde liigid: I. Naiskäsitööd: a) Telgedel koetud tööd; b) varrastel koetud tööd; c) tilkandus, tööd (valge ja värviline); d) pitsitööd; e) fileetööd ja f) lilletööstus (kunstililled).

II. Mees- ja segakäsitööd. a) kemaamika- ja kivitööd (potisepatööd); b) nahatööd (nahailustamistööd); c) puu- ja punumistööd; d) papi- ja paberitööd; e) harja- ja jõhvītööd ja f) metalitööd (ehted).

Tallinna põllumajanduse näitus peetakse 14. — 17. sept. 1928. a. Selle näituse korraldab Tallinna Eesti põllumeeste selts. Näitus peetakse näitusplatsil Tallinnas Nunne tänaval Balti jaama lähedal. Ühes põllumajanduse näitusega korraldatakse ka suurem piimasaaduste erinäitus.

Ülesandmise näitusele võetakse vastu kuni 15. juulini 1928. a., väljapanekute kohta aga, millele auhindu ei soovita, kuni 25. aug. 1928. a.

Näituse koosseis: Põllutöö ja taimekasvatuse; loomakasvatuse; kalaasjanduse; põllumajandusmasinad ja -riistad; põllumajanduslik tööstus; metsandus ja turbatööstus; hooned, ehitused, sisseseaded ja ehitusmaterjalid; käsitöö; majapidamise üksused ja tegelikud tööd; uurimistöö; loomade tervishoid; tööstus.

Lähemaid andmeid näituse kohta võib saada näitusbüroost Tallinnas Nunne tänav 20.

Eelmisel põllumajanduse näitusel, mis eelnim. seltsi poolt 1926. a. Tallinnas korraldati, oli 524 väljapanija poolt esitatud 1313 väljapanekut. Vaatajaid käis 62.238.

Ehituste- ja mööblinäitus. See näitus on kavatsatud pidada Tallinnas oktoobrikuu lõpul. Korraldaja on a.-s. „Näitus“.

Põllumajanduse ja tööstuse näitus Tartus.

Eesti Põllumeeste Seltsi poolt korraldatakse Tartu näitus 31. aug., kuni 3. sept. 1928. a. Näituse kava:

## A. Põllumajandus.

1. Veisekasvatus.
2. Muu loomakasvatus.
  - a. Hobused.
  - b. Sead.
  - c. Lambad.
  - d. Väikeloomad.
  - e. Sulgloomad.
  - f. Mesindus.
  - g. Kalaasjandus.
3. Taimekaitse.
  - a. Maaparandus.
  - b. Seemne- ja sordikasvatus.
  - c. Põldtaimekasvatus.
  - d. Heinakasvatus.
  - e. Aedvilja- ja arstirohtudekasvatus.
  - f. Taimekaitse.
  - g. Katseasjandus.
4. Põllumajanduslikud masinad.
5. Põllumajanduslik tööstus.
6. Metsandus ja turbatööstus.
7. Põllumajanduslikud hooned ja ehitused.
8. Majapidamise võistlused.
9. Tegelikude tööde võistlused.
10. Uurimistööd ja kirjandus.
11. Tervishoid.

## B. Tööstus.

1. Käsitöö.

2. Puu- ja mööblitööstus.
3. Liikumisabinõud ja sõiduriistad.
4. Masinad ja tööriistad.
5. Raua-, pleki- ja lukusepatööstus.
6. Optika ja peeninstrumendid.
7. Kella-, kuulla- ja graveerimistööst.
8. Muusikariistad.
9. Jahi-, spordi- ja mänguasjad.
10. Savi-, keraamika- ja klaasitööstus.
11. Tubaka- ja paberossitööstus.
12. Kingsepa- ja sadulsepatööstus.
13. Nahatööstus.
14. Villatööstus.
15. Vilditööstus.
16. Rätsepatööstus.
17. Kõitmis- ja papitööstus.
18. Sarve-, luu- ja harjatööstus.
19. Keemiline tööstus.
20. Toidu- ja maitseained.
21. Elekter majapidamises.
22. Raadio.
23. Trüki-, graafika- ja päevapilditööstus.
24. Mitmesugune muu tööstus.

Näitus peetakse Tartus vanal ja uuel platsil paralleelselt. Väljapanekute hulk varematel aastatel on kõikunud 600—800-ni. Vaatamiskäijaid oli varematel Tartu näitustel 30.000—45.000.

## Vene paberitööstus 1917.—1927. a.

Kodumaa paberitööstusele on tänäni Venemaa olnud tähtsaks turuks, seepärast ei ole huvituseta küsimus, kas seda võib loota ka tulevikus.

Me teame, et Venemaa on rikas loodusvaradest ja paberitööstuse arenemiseks ja tegevuseks on olemas kõik loomulikud alused. Laialdased metsad suudavad anda paberi- ja küttepuid, jõusaamiseks pole puudust veejõust ja niihästi kivisütt kui ka vedelkiidet jatkub veel aastakümneteks, -sadadeks. Tööjõudu on olnud Venemaal alati külluses ja tema tasu madalam teiste maade omast.

Enne sõda tarvitas Venemaa paberit ja pappi — 536.500 tonni; tselluloosi — 158.000 tonni ja puumassi — 61.000 tn. Seevastu oli 1926.-27. a. tarvituseks: paberit ja pappi — 408.700 tonni; tselluloosi — 134.300 tonni ja puumassi — 101.700 tn. Maailmasõja eel ei suutnud Vene paberitööstus oma toodanguga täita kogu siseturu nõudeid, mistõttu puudujäägi katteti välismaalt paberit sisse veeti. Et sõja mõjul sündinud poliit-

tiliste muudatuste tagajärjel hulk paberivabrikuid jäi väljaspoole Venemaa piiri, siis on Venemaa sunnitud käesoleval ajal rohkem kui varem paberit sisse vedama, et katta tarvidust, missugune aga, võrreldes elanikkude arvuga, veel pole jõudnud ennesõjaaegse määrami (1913. a. oli tarvidus 3,01 klgr. elaniku peale; 1926..27. a. ainult 2,8 klgr.).

Nagu igalpool sõjast osa võtnud maadel, langas maailmasõja ja temale järgnenud segaduste ajajärgul Vene paberitööstuse toodang õige tugevasti: näit. oli toodang:

	1918. a.	1921. a.	1921./22. a.	1926./27. a.
	t o n n i			
Paberit ja kartongi	70.100	30.900	34.200	304.400
Tselluloosi . . .	17.600	11.000	12.800	75.600
Puupappi . . . .	19.100	13.500	9.100	73.200

Võrdluseks toon kodumaa paberitööstuse toodangu:

	1913/14 a	1919. a.	1921. a.	1922. a.	1926. a.
	t o n n i				
Paberit . . .	35.080	7.297	16.965	25.580	37.980
Tselluloosi . .	11.150	1.890	5.280	7.636	14.120
Puumassi . . .	(teadmat.)	5.187	5.360	11.435	18.237

Kodusõja lõppemisel hakkas Venemaa oma paberitööstusele pühendama suuremat tähelepanu; asutati mitmesuguseid komisjone paberitööstuse seisukorra uurimiseks. Samad komisjonid läkitasid oma esindajad välismaale uusi töö- ja organiseerimisviise õppima. Selle tulemuseks oli otsus viibimata vanu vabrikuid hakata ümber ehitama ja neile lisaks asutada uusi. Tarvilised masinad pidi esialgu andma Ameerika; kuid krediidiolud sundisid tellim. toimima peamiselt Saksamaal.

Uuesti asutatud vabrikutest väärrib kõigepealt tähelepanu Balachna paberivabrik, Nishni-Novgorodi läheduses. See ettevõtte sarnaneb Ameerika paberivabrikutele oma transpordi, lao ja purustamiseseadete alal. Tal on 4 keetjat, mahutusega á 80 kantmeetrit. Paberi valmistamiseks on 2 suurt paberimasinat, missuguste sõelalaius on á 5.950 m/m. ja töötavad 300 meetr. kiirusega. Puumassi valmistamiseks on 8 veskit á 1.250 h. j., vajalik auru annavad 5 aurukatelt, á 500 ruutmeetrit küttepinda ja 35 atm. tööõhu juures. Ettevõtte suurendamise võimalus on ette nähtud ja tema jõujaamaks mõeldakse kasutada ehitatavat Nishni-Novgorodi elektrikeskjaama, mis ehitatakse moodsaim kogu maailmas ja missuguse ehituskulud tõusevad 31.900.000 rbl.

Kondoposchis ehitatav paberivabrik saab ühe 5.000 m/m. sõelalaiusega paberimasina, mille kiirus 275 meetrit ja aasta toodang 25.000 tonni ajalehpaberit. Selle ettevõtte juure seatakse sisse ka puumassi valmistamise osakond Hollandeseadete ja Jordan-veskitega ühes automaatreguleerijatega.

Sjas'is, Laadoga järve lähikonnas, ehitatakse tselluloosivabrik, kus seatakse üles 6 keetjat, mahutusega á 280 kantmeetrit, ja aastas võib valmistada 48.000 tonni tselluloosi.

Kõigis kirjeldatud ettevõtetes ehitatakse ka ajakohased tööliste kolooniad.

Peale nimetatud uute paberi- ja tselluloosivabrikute on ümberehitusel Balachnas „Okulovskii“ puupapivabrik, mille jõujaam moderniseeritakse ja sissesead uuendatakse. Samuti on uendamisel Golodajevski paberivabrik.

Suured ümberehituse- ja suurendamistööd on käsil Suhonski tselluloosivabrikus, mis on seatud ühendusse Sokoli paberivabrikuga. Suurendustööde teostamisel suudab Suhonski vabrik anda 35 tonni tselluloosi; kuna aga Sokoli paberivabrik endale saab 6 uut moodsat paberimasinat.

Ka Dubruschki ja Kamenski paberivabrikute sisseseaded vahetatakse moodsatega. Lõpul on ka tööd Peterburis asuva Petschatkini paberivabriku sisseseade uuendamisel, kus endised masinad asendatakse uutega ja seatakse sisse puumassi osakond, millise aastatoodang on 25.000 tonni puumassi.

Ka paberitööstuse organisatsioonis võtab Venemaa ette uuendusi. Nii on käesoleva aasta jaanuarikuus loodud I. Siberi puu- ja paberitrust, mis igal aastal peab andma 400.000 kantmeetrit lehise (meil tuntud Saksamaa kuuse nime all) massi, missuguse ümbertöötamiseks Siberis asutatakse uus paberi- ja puupapitehas, millele lisaks lähema 5 a. kestes veel kaks samasugust Irkutskis ja Tomskis sisse seatakse.

Kõik Vene paberitrustid on aga koondatud paberisündikaadiks, mille asukoht Moskvas ja mille ülesandeks on tarviliste toorainete hankimine ja jaotamine, valmistuse korraldamine, toodangu müük nii sise- kui ka välisurulgi, ettevõtete moderniseerimine ja mõistagi ka kapitali ja krediidi korraldamine; tarbekorral ka paberisaaduste importeerimine.

Kui palju Venemaa möödunud kümne aasta jooksul paberit ja puumassi on importeerinud, ei saa andmete puudusel kindlaks teha, sest Vene ametasutused sellekohaseid andmeid välja ei anna ja mõned üksikud ülevaated Vene impordist, mis avaldatud, ei anna kuigi palju võimalust võrdluseks. Nii on näit. andmed 1921.—1924. a. kohta toodud, ainult ennesõjaaegsete hindade alusel, kuid on jäetud ütlemata, missugune on see „ennessõjaaegne“ hind. 1925. a. eest on aga juba antud päevahind ühes kaalu juurelisamisega. Nende andmete najal saame paberi impordi kohta järgmise tabeli:

	1921./22. a.	1922./23. a.	1923./24. a.	1925. a. (turuhind)
Paber (kuldrbl, ennessõjaaegn. hind) . .	12 017.000	4.146.000	11 882.000	161.928 tonni 29.339.000 rbl.
Puumass . . . . .	—	—	—	110.896 tonni 9 876.000 rbl.

	1921. a.		1922. a.		1923. a.		1924. a.	
	Tonn.	Emk.	Tonn.	Emk.	Tonn.	Emk.	Tonn.	Emk.
Kirjutus-, trüki- ja muu paber.	11 701	—	19 314	—	2 517	108.158 330	399	10 963 450
Rotatsioonipaber . . . . .	—	—	—	—	10.318	252.761.390	14.176,7	386.366.370
Pakkimisipaber . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Tselluloosi . . . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku . . . . .	11.701	—	19 314	—	12.835	360.919 720	14.575,7	397.329.820

	1925. a.		1926. a.		1927. a.	
	Tonn.	Emk.	Tonn.	Emk.	Tonn.	Emk.
Kirjutus-, trüki- ja muu paber.	15.606	529.696.010	16 193	569.570.430	6 736,2	230 897.300
Rotatsioonipaber . . . . .	13.882,9	396.509.460	7.749	206.630.380	16.340,3	421.794 400
Pakkimisipaber . . . . .	485	19.336.600	512,5	22.958.710	1,8	200.000
Tselluloosi . . . . .	—	—	—	—	32,7	645.000
Kokku . . . . .	29 488,9	945.542.070	24.454,5	800.159 520	23.111	653.586.700

Tuues siia juure tabeli meie paberi ekspordist Venemaale näeme, et möödunud aastal 1926. a. võrreldes meie paberi ekspord Venemaale kaalult on vähe langenud, kuid suurem on juba langus väärtuselt. 1926. a. saime Venemaale veetud paberi tonnist ümmarguselt 32,7 tuhat marka, möödunud aastal aga ainult 28,2 tuhat marka. Tabelit silmitsedes paistab, et tagasimineku on olnud just kallimate paberisortide väljaveos. Veel 1926. a. ostis Venemaa meilt üle 16.000 tonni kirjutuspaberit, kuid möödunud aastal ainult 6,7 tuhat tonni. Ehk küll rotatsioonipaberi ost kaalult peaaegu tagasimineku tasa tegi, ei annud ta seda väärtuselt mitte. Et see meie paberitööstusele möödunud aastal tõi tunduva kaotuse, on ilmselt selge, mida illustreerib veel asjaolu, et selle mõjul a/s. „Türi paberi- ja puupapivabrik“ möödunud aasta teisel poolel oma tööliste arvu 1/3 võrra pidi vähendama, sest, nagu teada, on kõne all olev vabrik trüki- ja kirjutuspaberi valmistajaist üks suurimaist ja võimsamaist.

Arvesse võttes möödunud aasta paberi väljaveo andmeid, mis, nagu öeldud, mäitavad, et meie paberi ekspord Venemaale halveneb, ja kõrvutades seda asjaoludega, mis kirjeldatud käesoleva artikli algosas Venemaa paberitööstuse moderniseerimise ja laiendamise kohta, jõuame otsusele, et meil, vähemalt kaugemas tulevikus,

ei ole palju lootusi oma paberi ekspordile Venemaale suurendada, sest me teame, et Venemaa välismaalt teeb ooste ainult suurima häda sunnil ja niipea, kui tema oma tööstus midagi suudab valmistada, olgugi halvemat, võrreldes välismaaga, välismaalt juba ei osteta. Seepärast ei ole liigne ega põhjendamata, kui me rehkendaksime eegajalise paberiekspordi vähenemisega meie suure naabri maale ja aegsasti hakkaksime ümber vaat, kuhu oma paberi, mida siseturg ei suuda tarvitada, võiksime mahutada. Teatavas määras on seks meil juba ettevalmistusi tehtud, näit. o./ü. „Põhja pab.- ja puupapivabr.“, a./s. „Koil“ ja a./s. „Türi paberi. ja puupapivabrik“ vabrikutes. Viimane on juba teatavaid reaalseid tulemusi sel alal saavutanud ja peamiselt Lääne-Euroopa maades oma trüki- ja kirjutuspaberile turgu leidnud, nii on viimase möödunud kolme kuu jooksul ümmarguselt 300 tonni trüki- ja kirjutuspaberit Lääne-Euroopa turgudele saadetud, mida soodustab veel kaub.-tööstusministri ja rahaministri määrus 13. jaan. s. a. (Riigi Teataja nr.7 — 1928. a.) tolli tagasimaksmise kohta ekspordeeritud paberi toorainete eest. Peale selle on nimetatud vabrik hakkunud valmistama puupappi, mis peamiselt kohalikkudes kartonaashtöökodades ära tarvitatakse ja oma väärtuselt Soomest sisseveetud puupapist pole sugugi halvem.

Ar.

## Pärmitööstusest.

Hiljuti võis ajalehtedest lugeda, et meil katsetakse uus pärmivabrik ellu kutsuda, milline peale siseturu ka välisurule oma tooteid tahtvat saata. Nagu nüüd kaubandus-tööstus- ja rahaministeriumidest kuulda, olevat uue pärmivabriku sisseseadmiseks soovi avaldanud Harjumaal asuva „Salutaguse“ piiritusvabriku omanik hr. A. Korjus.

Et uue pärmivabriku asutamine meie tööstus- ja kaubandusilmas rohkem jutuainet pakub ja elavalt vaieldakse, kas uus vabrik elujõuline saab olla, ning avaldatakse kahtlust, kas uus vabrik oma toodetega välisurule pääseb, siis püüan allpool valgustada pärmitööstuse ja -turu olusid meie naaberriikides, millised pärmieksporti alal

arvesse võiksid tulla; seejuures peatun möödamminnes meie pärmitööstuse ja -turu praeguse seisukorra juures.

Praegu tegutseb meil üks pärmivabrik, milline on 1883. a. asutatud, a.-s. „Tartu pärmivabrik“, kelle põhikapital 480.000 krooni. Enne maailmasõda andis vabrik 45 tööl. tööd ja valmistas 606.800 klgr. pärimi. Tol ajal müüs vabrik oma pärimi mitte ükski ümbruskonna, vaid ka Sise-Venemaa turgudele. Eesti iseseisvaks saamisel kadus Vene turg ja tänini pole vabrikul peale kodumaa muid turge. Seetõttu on vabriku toodang ennesõjaaegsest vähem, nagu seda pildistab järgmine tabel:

### Pärmitoodang 1920.—1926. a klgr.

1920/21. a.	1921./22. a.	1922./23. a.	1923./24. a.	1924./25 a.	1925/26. a.	1926/27. a.
7.150	120.000	157.308	171.063	159 618	162.340	165.173

Pärmi sissevedu on vaba, ainult seenpärimi kohta on maksmas nõue, et selle sissevedu viina-, õlle- ja mõduvabrikutele võib aktsiisi peavalituse loal sündida. Sisseveo tollimaksu võetakse tollitariifi § 25 pk. 1 põhjal seen- ja igasuguselt vedelpärmilt 71.175 senti klgr., kuna see igasu-

guselt kuivatatud ja pressitud pärmilt § 25. pkt. 2. põhjal 1 kr. 80,31 senti klgr. on.

Aktsiisimaksu võetakse pärmilt 25 senti klgr.

Pärmi sissevedu on tänini olnud tähtsusetu, nii on pärimi sisse veetud:

	1921. a.	1922. a.	1923. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a.
Pärmi *).....	492 klgr.	164 klgr.	—	—	—	—
„ vedelat .....	—	—	31 klgr.	60 klgr.	126 klgr.	128 klgr.
„ kuiv. ja pressitud	—	—	25 klgr.	35 klgr.	28 klgr.	43 klgr.

Pärmi väljavedu oli 1921.—1923. a. vähesel määral, viimastel aastatel on väljavedu üldse

ära jäänud, nagu seda järgnevast tabelist võib näha.

### Pärmi väljavedu 1921.—1926. a. klgr.

	1921. a.	1922. a.	1923. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a.
Pärmi **).....	82 klgr.	770 klgr.	—	—	—	—
„ vedelat.....	—	—	935 klgr.	—	—	—
„ kuivat. ja pressit.	—	—	—	—	—	—

Et pärm on säärane kaup, mis kaugemaa vedu ei kannata, võib ekspordi alal arvesse võtta ainult lähemaid naabermaid, kuhu meie tööstus oma pärimi võiks ekspordeerida. Neis maa-

des on aga kohaline pärmitööstus tegutsemas ja sealset olukorda kujutab kokkuvõetult järgmine tabel:

\*) Puuduvad andmed 1921. a. ja 1922. a. sisseveetud pärimi sordi kohta.

\*\*) Puuduvad andmed 1921. ja 1922. a. väljaveetud pärimi sordi kohta.

Riik	Vabrikute arv	Vabrikute aast. kogutoodang	Pärmi hind vabrikust väljamüügil (en gros)	Riigimaks (aktsiis jne) pärmilt	Sisseveotollimaks pärmilt	Pärmi sisse veetud 1927. a
Soome	3	Pole teada	1 kr. 41 senti kg.	Ei võeta	8,46 senti kg.	2.373 kg. press-pärmi, 129 kg. muud pärmi
Läti	3	"	2 kr. 42,5 senti kg.	94,12 snt. kg.	1 kr. 66 5 snt. kg.	Ei veetud
Leedu	4	200.000 kg.	3 kr. 99,5 senti kg.	1 kr. 88 snt. kg.	1 kr. 12,8 snt. kg.	2.200 kg.
Poola	15 (neist 14 sündik.)	8.000.000 kg. (sündik.)	1 kr. 62,26 senti kg.	53,37 senti kg.	21,35 senti kg.	Ei veetud
Rootsi	3	8.000.000 kg.	75 senti kg.	Ei võeta	20 senti	Ei veetud

Et võrdlemine oleks kergem, toon ka vastavad arvud kodumaa kohta:

Eesti	1	165.173 kg.	2 kr. 62 senti kg.	25 senti kg.	1 kr. 80,81 s. kg.	1926. a. 128 kg
-------	---	-------------	--------------------	--------------	--------------------	-----------------

Kirjeldusest on näha, et uuele asutatavale pärmivabrikule müügituruks esijooones kodumaa jääb ning ka sellel turul temal paigavõitmine küllalt raske peab olema, sest vastaseks on vana tuntud ja organiseeritud müügiaparaadiga töös-

tus, ja et teda lüüa, on esimene ülesanne pärmi hinda alandada; kuivõrd see võimalik ja teostatav, pole käesoleva kirjutise ülesanne.

Ar.

## Majanduslik Lõuna-Slaavia ja meie äri võimalused.

(Meie Lõuna-Slaavia kaastöoliselt.) H. Haljas põld.

Nüüd, kus Eesti valitsus on sõlminud Lõuna-Slaaviaga kaubanduslepingu, tuleb Eesti majandusringkonnil viivitamata tutvuda Lõuna-Slaavia majandusoludega, et siis oma poolt anda lepingule valitsuse ja ta voliniku hr. minister O. Strandmanni soovide kohane sisu. Kuna mul käepärast on siinseid majanduslikke väljaandeid, siis tahan käesolevas artiklis enda pooltki seda tööd hõlbustada.

Kuna aga Kaubandus-tööstuskoja Teataja ruum on teatavasti väga piiratud, annan kõik andmed äärmiselt kokkusurutud kujul.

Lõuna-Slaavia, ehk ametliku nimega serblaste, kroaatide ja sloveendaste kuningriik, on põllumajanduslik riik, öeldakse „nagu Eestigi“. Viimase üleskirjutuse järele (1921 andmed avaldatud a. 1927) teotseb 75% rahvast (s. o. 13 miljonit) põllutöö alal. Maa-alal on tal 250.000 ruutkilomeetrit, s. o. 25 miljonit hektaari suur. Sellest arvust langeb 19 miljonit hektaari viljaka maapinna arvele, ja nimelt järgmiselt: metsa 7,6 milj.; põllumaad 6; karjamaad 2,8; heinamaad 1,6 miljoni hektaari; peale selle puuviljaaedu 250.000, viinamägesid 180.000, juurviljaaedu 125.000 ja kasutatavaid soid 170.000 hektaari. Teraviljast kasvatatakse peamiselt: maisi, suvi- ja talinisu, suvi- ja talikesva, talirukist ja kaera. Kuid tuntakse huvi ka tatra tangude, hirsid ja riisi vastu. Arvud pole vist tähtsad, kuna vilja tellimine siit vist küll kunagi ei teostu. Serbia „ETK“ (s. o. Zadružni Sa-

vez'i) juhataja dr. Brochaska arvas aga isiklikul jutuaajamisel minuga, et on teravilja hulgas siiski olemas aine, mis Eestiski kindlasti leiaks turu. See olevat teatud liik Voivoodina (Ungarist ärälõigatud osa) talinisu, mis kvaliteedikaubana eriti kondiitritööstuses ei tundvat võistlejat, vastuoksa, isegi Ameerikas (meie nisu-importmaal!) kindla turuga suudab arvestada. Ehk tunnevad selle liigi vastu huvi meiegi veskid ja kondiitrid? Tööstustaimedest kultiveeritakse siin kanepit, suhkru-naerist, lina, humalaid, sigureid, puuvilla ja tubakat. Esimesed ained pakuvad vist vähe huvi, seevastu viimane, tubak, aga väga palju. Lõuna-Slaavia parimad sordid on pärit Hertsegoviinast ja n. n. Lõuna-Serbiast. Dr. Bredič (välisminist. konsulaarosakonna juhataja) ütles, et sel alal peaksid võimalikud olema suuremad transaktsioonid. Ei olevat isegi võimatu, et Lõuna-Slaavia aukonsulaatide loomisel Eestis silmas ei pea Eesti tubakatehaseid, et neid enesega sidudes lähemalt ka tutvustada ühe Serbia tähtsama eksportkaubaga. Juurviljast kultiveerib Lõuna-Slaavia: kapsast, sibulat, tomatit, punapipart, meloone ja arbuuse. Viinamäed annavad aastas 4 milj. hektoliitrit vein (1925). Sama dr. Brediči arvamise järele kujuneks aga kolmandaks aineks kuivatatud puuvili, eriti ploomid. Viljapuid on Lõuna-Slaavial 75 miljonit, millest üks ploome 62,5 milj. Ploomitoodang on aastas 9,5 milj. kvintali, s. o. 18,08

kg. puu pealt. Karja on Lõuna-Slaaviial järgmiselt: hobuseid 1.106.142, karielajaid 3.795.566, sigu 2.802.355, lambaid 7.906.808, kitsi 1.810.699, sulgloomi 16.198.207 pead. Samal aastal oli karjasaaduste väljavedu 125 milj. kuldinarit. Kuna meiegi toodame karjasaadusi, ei ole neil viimastel arvudel peale informatiivse teist väärtust.

Mets on omaette peatükk. Vanuse järele on 2.089.420 hektaari (s. o. 29,7%) üle 80 aasta, 1.787.604 ha (25,4) üle 40 aasta vana. Puhtokasmetsa on 11,8%; 10,2% tammemetsa, 23,3% pukipuumetsa, 37,1% lehtpuumetsa. Väljaveosordid on järgmised: Slavoonia tamm, Saava ja Draasa basseini pukipuu, Bosnia mänd, Sloveenia lärk ja pedajas, Serbia, Bosnia ja Monteneegro sünkkuusk. Neist sortidest võiks ehk mõni kõne alla tulla neljanda impordainena Lõuna-Slaaviast.

Lõuna-Slaavia majandusliku kandepinna loovad veel rikkalikud lademed igasugu maapõuevarandusi. Sellest andku ülevaate järgnev tabel (1 dinar = 6½ senti):

Ained	Kesktoodang (a.a. 1923—25 tonn.)	Keskväärtus (dinarites)
1. Kivisüsi	148.785	52.443.851
2. Pruunrüsi	3.996.905	872.475.844
3. Rauaärts	278.961	25.815.456
4. Vaseärts	147.489	58.995.600
5. Tinaärts	66.639	66.531.379
6. Tsingiärts	567	362.514
7. Mangahus	4.857	3.818.377
8. Alumiin-ärts (bauksiit)	41.365	7.289.663
9. Krooniärts	12.160	8.941.968
10. Püriit	30.376	4.648.874
11. Antimoniärts	947	2.695.600
12. Marmor	2.233	1.622.866
13. Asfalt	286	143.460
14. Soolane vesi (hektoliitr.)	2.655.087	2.159.743
		1.107.445.195

Ained	Kesktoodang (a.a. 1923.—25 tonn.)	Keskväärtus (dinarites)
1. Toorraud	14.323	53.076.828
2. Toorvask	7.413	171.527.166
3. Toortsink	2.102	27.188.913
4. Toortina	10.568	107.928.971
5. Toorantimon	97	1.057.892
6. Keedetud sool	48.448	31.502.958
7. Meresool	8.000	5.200.000
		397.477.728
<b>Kokku</b>		<b>1.504.922.923</b>

Kuna vahekaugus on suur ja teiseks Lõuna-Slaaviagi tööstus osalt jääb varustamata vastavate ainetega, ei ole vist loota, et Eesti siit midagi võiks osta. Vaadelnud aga Lõuna-Slaavia põllumajandust ja maapõuevarandusi, näeme, et Eesti-Lõuna-Slaavia suhetes võib juttu olla vaid kolmest-neljast ainetest Eesti ostude alal. Kui nüüd allpool võtame vaatlusele Lõuna-Slaavia tööstuse, siis selguvad meile ka ained, mis võiksid tulla kõne alla Lõuna-Slaavia ostudena Eestist. Lõuna-Slaavia suhtes jääb Eesti tööstusmaaks, nii huvitav kui see ka ei ole. Põllumajanduslikul Eestil pole seal midagi teha, küll aga tööstuslikul. Vahemärkusena lubatagu siin soovida, et meil sel alal kiiresti vaja on midagi ümber hinnata oma mõtlemisviisis, kus põllutööd endiselt katsutakse pidada kogu riigi alussambaks või vähemalt selle järele käiakse.

Kui jätta kõrvale tooted, mida produtseerib Lõuna-Slaavia ise küllaldaselt, nagu seda on mitmekesised puutööstuse saadused (tanmiin ja tärpentiin jne.), jahu, kartulijahu ja piimapulber, lihakonservid, õlu, alkohol, taimeõlid, nahk, tsement, klaas, keraamika, telliskivid jne., ning ka ained, mille alal meie ei suuda võistelda välisriikidega (masinad, metallurgiatööstus jne.), siis jõuamegi kaupade juure, mis kindlustavad Eesti osavõtu Lõuna-Slaavia majanduselust.

Need oleksid minu arvates:

1) Kalakonservid. Seda kaupa on siin alati hinnatud ja hinnatakse praegugi, kuigi teda praegu väga vähe valmistatakse, võrreldes ennesõjaste aastatega. Kuipalju siin just „kilud“ läheksid, ei tea ütelda, sest sinne rahvas eelistab õliga valmistatud konserve. Meie sportide kõrval võiks aga siiski teha katset ka kiludega.

2) Saapad ja kingad. Sel alal töötab Lõuna-Slaavias ligi 70 tehast, kelle üldtoodang aastas on 3 miljonit paari jalanõusid. Kuigi võtame arvesse Lõuna-Slaavia madalat kultuurilist tasapinda, mis saabaste alal silma paistab seega, et neid vähe kantakse, ja ka seda, et siin käsitöölisedki saapaid valmistavad, siis teame ometi, et seega kaugeltki veel kaetud ei ole maakonsommatsioon. Hinnad kõiguvad 300 dinari ümber paar (üksikmüügil), seega siis oleks vist Eesti kaup võistlusvõimeline.

3) Tekstiiltööstuse saadused. Kuigi see tööstusharu on Lõuna-Slaavias võrdlemisi hästi arenenud ning peale selle avaldab kasvu tendentsi, peab Lõuna-Slaavia neid saadusi rõhkkesti sisse vedama. Hinnad on siin kõrged,

seega siis vahekauguse peale vaatamata meie tööstusele tulusad. Arvestada tuleb peamiselt Tšehhoslovakkia (1926. a. — 484,6 milj. din. eest puuvillariiet, 204,5 milj. dinari eest villast), Itaalia (samal aastal arvud järgmised: 282,0 ja 72,0) ja Austria võistlusega (126,4 ja 113,4 milj. din.).

4) Keemiaainete alal veetakse sisse: väävelhapet, superfosfaati, hapnikku ja, mis peaaasi, igasugu õlisid, sest vastavad Lõuna-Slaavia tehased ei rahulda turu nõudeid.

5) Paber. Kuigi siin olemas üle 80 paberivabriku ja valmistatakse kõiki võimalikke sorte, suudab välismaa paber edukalt pääseda turule. Kui saatekulud ei ole liig suured, peaks Eestigi ajalehepaber läbi lööma.

See oleks minu arvates kogu meie eksport. Kas see vastab igati tööle ja kas on samade faktidega arvestatud meie kaubandulepingus Lõuna-Slaaviaga, ma esialgu ei tea, kuna ma seda lepingut veel ei ole näinud. Aga ma pean seda tõenäoliseks.

Lõpetan selle artikli küsimusega, mis meie kaubanduslepingus kindlasti puudub, kuid millel

on väga suur tähtsus ärisidemete sõlmimisel. See on transport Lõuna-Slaaviasse.

Siinsete majandusringkondade arvates on Eesti kaupadele parimaks teeks raudtee kuni Regensburgini Baieris ja sealt edasi Doonau-veetele kuni Belgradini. Sellise ühenduse alal töötab õige mitu kompaniid: Baieri Lloid, Doonau laevasõiduselts, Ungari jõe- ja mereselts ning Lõuna-Saksa selts, kes omavahel on loonud n. n. Doonau-kartelli. Väljaspool seda kartelli töötavad veel samal alal Tšehhoslovakkia laevaselts, Lõuna-Slaavia jõesõiduühing ning üksikud vähemad Rumeenia ja Serbia ettevõtted.

On kaup määratud Makedooniasse, mille keskmeks on ÜSKÜB (Skoplje) siis tuleb tarvitada mereteed Salonikini.

Kroaadi kuningriik (Agram ehk Zagreb) ja Sloveenia (Laibach ehk Ljubljana) saavad oma kauba Fiume-Sushak'i ja Triesti kaudu.

Raudteeühendus Eesti ja Lõuna-Slaavia vahel on esialgu veel väga kallis, ning kulub vist veel tükk aega, enne kui sellest ühendusest tohib juttu olla kaubanduslikus liiklemises.

Belgradis, 13. juunil 1928. a.

# KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

## Välisajakirjanikud Eesti äri-ringkondadel külas.

Laulupeo puhul külastas Eestit umbes 40 välisajakirjanikku mitmetest riikidest. Sel puhul korraldati neile vastuvõtmisi nii Eesti ajakirjanikkude liidu ja välisministeeriumi kui ka meie majandusliikkude koonduste poolt. 8. juuli õhtuks olid välisajakirjanikud kogunenud „Seltskondl. Majja“, kus Kaubandus-tööstuskoda ja Tallinna börsikomitee korraldasid neile vastuvõtu. Ilmusid pea kõik Eestit külastajad välisajakirjanikud oma siinsete ametivendade saatel; peale nende oli rohkel arvul koos meie kaubanduse ja tööstuse ringkondade esindajaid. Koja juhatuses esimees hra J. Puhk pööras külaliste poole järgmise vertitusega:

„Kaubandus-tööstuskoja nimel on mul au ja rõõm tervitada Teid, härrad ajakirjanikud, kes Teie meid nii lahkesti olete oma külaskäiguga austanud.

Teie, minu härrad, olete mitmetelt maadelt sõitnud Eestisse, et osa võtta Eesti rahva suurimast kultuurpidustusest — laulupeost. Neil pidupäevadel olete Teie puutunud kõrgu Eesti rah-

vaga ja Eesti seltskonnategelastega. Teie olete kuulnud Eesti laulu ja muusikat. Tahaksin loota, et Teie igaüks oma kodumaale tagasi sõites viite ilusad mälestused kaasa Eesti rahvusliku peo päevilt.

Teil, minu härrad, on teada, et kultuurvarade kasvatamiseks on vaja ka rahva majanduslikku jõudu. Eesti ei ole rikas maa. Siin ei leidu hõbedat ega kulda. Aga kui Teie meie maa ja rahvaga lähemalt tutvute, siis — loodan ma — jõuate veendumusele, et Eesti rahval ei puudu püsivust ja sitkust ennast ka majanduslikult üles ehitada.

Meie maa on peaaegselt põllumajanduslik maa. Peale agraarreformi läbiviimise on meil tekkinud kümned tuhanded uued majapidamised. Kuid seal kõrval on meil korda läinud kutsuda ellu endi oludekohast tööstust, mille valmistused ka väljaspool Euroopa piire turgusid on võitnud. Eesti metsasaadused, tsement, paber, vineer ja teised on üldiselt tunnustamist leidnud. Eesti loodusvara, põlevkivi, töötab kujuneda välja suu-



rimaks jõutagavaraks, ja juba mõnda aastat vee-  
revad meie raudteerongid ainult põlevkiviküttega.

Saatus on määranud Eesti rahva asupaigaks  
Soome lahe ranniku. Siit kaudu on aastasadasid  
käänud kaubatee Lääne-Euroopast idasse. Meie  
vana Tallinn kuulub ajalooliselt Hansalinnade pe-  
resse. Ja nüüdki areneb meie kaubandus aast-  
aastalt ikka rohkem, ning aktiivne kaubandusbi-  
lanss ja kandev põllumajandus on meile annud ka  
stabiilse valuuta.

Tervitades täna Teid siin, härrad ajakirjan-  
duse esindajad, on Eesti kaubanduse ja tööstuse  
ringkondadel eriline rõõm avameelselt tunnista-  
tada, et juba Eesti iseseisvuse saavutamisele ja  
pärast kogu tema arenemisele on niihästi meie  
oma kodumaa kui ka välismaa ajakirjandus hea-  
tahtlikult ja väga suurel määral kaasa aidanud.  
Ajakirjandus kannab avalikku arvamist igase  
ilmakaare ja tänapäev ei leidu kultuurrahvaste  
hulgaks kohta, kus ei arvestataks avaliku arvami-  
sega. See avalik arvamine on Eesti suhtes sõbra-  
lik olnud ja ma loodan, et Teie, pärast seda kui

olete meie oludega kohtade peal tutvunud, sama  
sõbralikku arvamist avaldate Eesti maa ja rahva  
kohta.

Võtke, minu härrad, meie olusid nii nagu  
nad on.

Sooviksin, et Teie Eestist kaasa viiksite hea  
mulje ka selle väikese rahva majanduslikust sei-  
sukorrast ja edasipüüdmisest. Meil oleks väga  
hea meel kui Teie annaksite avalikus arvamises  
meie kohta otsuse: Eestis tehakse  
tööd!“

Börsikomitee poolt tervitas külalisi komitee  
abiesimees hra E. Rosen.

Külalistest võtsid mitmed sõna, avaldades  
oma rõõmu selle üle, et Eestil võrdlemisi lühikese  
ajaga on korda läinud ennast ka majanduslikult  
üles ehitada.

Tallinnast sõitsid külalised Kohtla põlevkivi-  
tööstusesse, sealt edasi Narva. Narvast sõideti  
Tartu, kus tutvuti meie ülikoolilinnaga ja Lõuna-  
Eesti põllumajandusega.

## Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

### Määrused Austraaliasse impo- rteeritavate õlgkaupade kohta

1. juulist s. a. hakkas maksuma määrus  
Austraaliasse impoorteeritavate õlgkaupade ja õl-  
gedest pakkimisvahendite kohta. Selle määruse  
järele peab olema tähendatud kaupadel juures  
eksportööri seletus, mis loomade tervishoiu  
ametkonna poolt tõendatud, et kaubad on val-  
mistatud puhasest õlgedest, mis enne tarvita-  
mist kolme kuu jooksul laos hoitud ega ole kokku  
puutunud loomadega, kes suu- ja sõratõbe võik-  
sid edasi anda.

Lähemaid andmeid Austraalia määruste koh-  
ta saavad asjast huvitatud ärimed kaubandus-  
tööstusministeeriumi kaubandusosakonnast.

### Ehituste ja mööblimessi lõplik tähtpäev.

A.-s. Näitus'e nõukogu poolt määrati lõpuli-  
kult kindlaks ehituste ja mööbli näituse tähtaeg  
6.—13. oktoobrini s. a. Näitus jaguneb 10 allosa-  
konda, millest tähtsamad: Ministeeriumide, linna-  
ja maavalitsuste väljapanekud läinud 10-aastase  
ehitustegevuse ja plaanide alal, arhitektide, ehi-  
tustühingute ja seltside väljapanekud; mööbli eri-  
näitus ja t. väljapanekud kuuluvad hindamisele,

kusjuures vastavates osakondades on mitmed  
väärtuslikud eriauhinnad. Hindamiskomisjoni  
koosseisu määrab näituse nõuandev komitee, ku-  
hu kuuluvad ministeeriumide, omavalitsuste ja  
organisatsioonide esindajad. Väljapanekuteks  
on lubatud ka välismaade saadused, nagu soovis  
kaubandus-tööstusministeerium, kuid need ei  
kuulu hindamisele. Näituse ruumideks on: börsi-  
saalid, Kristlikkude Noortemeeste Ühingu ruu-  
mid, loodetavasti Mustapeade klubi ruumid. Näi-  
tus on esimene sellesarnane Eestis ning juba  
praeguse huvi järele otsustades on oodata väga  
huvitavat, mis meie ehitustegevusele ja majade  
ning korterite sisemuse korraldusele väga kaasa  
aitab.

### Tulevased pealinna näitus- messide-sporidiruumid.

A.-s. Näituse nõukogu koosolekul 26. juulil,  
kus olid esindatud kõik meie suuremad majan-  
dus- ja ühistegelised organisatsioonid, võeti  
pikema arutamise ailla juba ammu uurimisel ja  
päevakorral olev tulevaste näituste ja messide  
ruumide küsimus. Tuldi üksmeelselt kindlale ot-  
susele, et, võttes arvesse seniseid kogemusi meil  
kui ka mujal seesuguses seisukorras olevates lin-  
nades, samuti väljakujuunevat näituste ja messide

iseloomu ja suurt tarvidust võimlemis- ja kinnistest talvistest spordiruumidest, oleks tarvis Tallinnas ehitada ühine suur hoone, kus peaks leiduma võimalus mahutada järgmised ettevõtted:

Perioodilised erinäitused või kaubamessid, kunstinäitused;

koolide ja seltside võimlemisruumid;

talvised spordiruumid, tenniseruumid, ruumid rahvapidudeks jne.

Suuremateks erinäitusteks oleks tarvis maks. 2000 — 3000 s. r.-meetri ruume, mis puhul võiks võtta kasutusele kõik ruumid, kuna muidu tuleks ruume kasutada teiseks otstarbeks. Seega saadaks ruumide intensiivne kasutamine, mis võimaldab mahutada ehitusse tarvilise kapitali. Pealegi kõrvaldataks sel ajal suur puudus, mis end ikka raskem ja raskem tunda annab. Ruumid peaksid tingimata asuma võimalikult linna keskel ja neid võiks väga hästi kombineerida arhitektooniliselt.

Seesuguse ühishoone asutamiseks tuleks luua ühine selts, millest peale majandusorganisatsioonide võtaksid soovitavasti osa linn ja riik. Näituste korraldamiseks tulevad soetada kokkupandavad seinad ja muud tarvilised esemed.

Nõukogu volitas juhatus astuma samme teiste asutuste ja organisatsioonide juures selle mõtte teostamiseks.

## Eesti veini- ja likööritööstuse toodangust.

Eelmises informatsioonis tõime andmed, mis näitasid, et välismaa veinide sissevedu on viimastel aastatel vähenenud. Nende andmete avaldamisel arvas üks Eesti ajaleht, et rahvas ei jõua veini juua, sest et ta ostujõud on vähenenud. Niisugust arvamist ei saa pöida tõeks. Eesti oma tööstus on valmistanud:

	Veini Hektoliitrid	Likööri
1921. a.	258	1.306
1922. a.	777	1.583
1923. a.	746	1.622
1924. a.	1.005	1.315
1925. a.	2.752	1.558
1926. a.	1.410	1.867

Nagu need andmed näitavad, on veinivalmistamine Eestis iseäranis 1925. a. suurenenud. Kuigi ta 1926. a. langes, jäi ta siiski palju suuremaks kui ta oli 1924. a. ja varemalt.

Mis puutub likööride valmistamisesse, siis läks see küll 1924. a. tagasi, aga hiljem suure-

nes ta järjekindlalt ja 1926. a. oli suurem kui kunagi varem.

Üldse on välismaalt sisse veetud alkohoolsete jookide hulk võrdlemisi väike meie omamaa toodangu kõrval. Kui arvame liitri veini või likööri kaaluks ümmarguselt üks kilogramm, siis ulatus kodumaa tööstuse toodang 1926. a. ligi 328 tonnini (veinid ja liköörid koos). Välismaalt toodi sisse samal aastal ainult alla 30 tonni alkohoolseid jooke, kaasa arvatud nõude kaal.

Mida kogu selle küsimuse juures ka ei või unustada, on kodusel viisil veinide ja likööride valmistamine, mis viimastel aastatel ikka rohkem on edenenud, nagu seda tõendavad mitmed märgid.

## Soome:

Soome tsemendi- ja lubjatööstus. Praegu on Soome tsemendi- ja lubjavabrikutes suured laiendamise ja ümberehituse tööd käimas. Suuremad laiendamise tööd on Lohja O/Ü lubjatehases. Seal ehitatakse suurt modern tsemendihaju, mille valmisaamisel tehase toodang enam kui 2 korda suureneb. Ühisus kavatses veel sel aastal ehitada uue rõngaslubjaahju, mille aastane lubjatoodang oleks 25000 tonni.

Paraisten Kalkkivuori O/Ü ehitab praegu Lappeenranda uut lubjaahju, mille aastane toodang 20.000 tonni, ahi saab valmis augustis s. a. Sama ehitus teeb ka oma tsemenditehases parandus- ning laiendusehitusi, mis toodangut tunduvalt suurendavad.

Karl Forsström'i O/Ü ehitab uut lubjaahju, mille igapäevane lubjatoodang oleks 60 tonni.

Soome tsemenditehased võisid seni produtsioneerida aastas 1.600.000 tünni, peale ümberehituste tõuseb tuleval aastal toodang 2.600.000 tünni peale. Lubja toodang tõuseb tuleval aastal 170.000 tonni peale (s. a. oli 105.000 t.). Kui celpool nimetatud ümberehitused lõpule viidud, võib Soome tsemendi- ja lubjatööstus juba oma saadustega kõike kodumaa tarvidust rahuldada.

Paberitööstuse tuleviku väljavaated. Paberitööstuse moodustab praegu tähtsa osa Soome eksporttööstuses, ning tema saaduste väärtus on ligi kolmas osa kogu Soome väljaveost. Aastane paberi produktsioon on Soomes 200.000 tonni; sellest tarvitatakse kodumaal kõigest 10.000 tonni ehk 5% kogu toodangust, ülejäänud 95% ekspordeeritakse väljamaale. Viimasel ajal teeb paberitöösturitele uute turgude leidmine ja vanade alalhoidmine suurt muret. Saksa paberitööstus on peale sõda tõllikalt se all kiiresti arenenud. Väljamaalt veab Saksa

nüüd 4 milj. kant mtr. paberipuid sisse, uusi vabrikuid ehitatakse juure ja vanu laiendatakse. 1928. ja 1929. a. suureneb üksi ajalehepaberi toodang Saksas ä 100.000 tonni võrra, kuna praegune aasta produktsioon juba 520.000 tonni peale tõuseb 400.000 tonni sisemise tarvituse juures. Osa oma saadustest välja vedades esineb Saksa praegu kõige kurjema võistlejana Soome paberitööstusele. Viimasel ajal on kuulda, et ka Prantsusmaa Saksa eeskujul oma paberitööstust püüab üles ehitada. Kaks hiiglapaberitehast olevat ehitusel; Prantsuse paberitöösturid olevat valitsusele memorandumid jätnud, kus Saksa eeskujul paberitööstusele kaitsetolle nõutakse. Selles memorandumis toonitatakse, et kogu Prantsuse paberi tarvidust võiks rahuldada 3 milj. kant. mtr. paberipuid importeerides ja neid kodumaa vabrikutes ümber töötades. Kõik need asjaolud näitavad, et Soome paberile turu leidmine muutub ükslugu raskemaks; samal ajal tühjeneb maa paberitootesainest, mida iseäranis Saksa eksportöörid suurel arvul välja veavad. Viimasel ajal tõusevad veel paberi valmistuskulud Soomes, nagu: tooresaine, tööpalgad, maksud; paberi hinnad aga kaugeltki vastavalt tõusnud ei ole. See raskendab omakorda väljavedu. Praegu kordub Soomes vana nähtus: majandusliselt jõukamad ja arenenud rahvad ei taha vähem arenenud maadest valmiskaupu osta, parema meelega viivad aga tooresainet välja, et seda kodus ümber töötada, ning Soome paberitööstus on selle tõttu sunnitud Lõuna-Ameerikas, Aafrikas ja Hiinas oma toodetele otsima turgu, mille kindlus ja kestvus väga problemaatiline.

## Brasiilia:

### Kohvi produktsioon.

Times Trade Supplement viimaste andmete järele on kokkuvõetuna möödunud aasta Brasiilia kohviväljade produktsioon ulatunud 22 miljoni kotini. Arvesse võttes, et kogu maailma kohviproduktsioon on ainult 27 miljonit kotti, selgub silmnähtavalt, et Brasiilia kohvitööstus siin absoluutselt nii kogu kohvi produktsiooni ennast kui ka kohvi maailmaturu hindade oma äranägemise järele võib reguleerida. 1927. a. kohvi eksport Brasiiliast oli ca 15.200.000 kotti, seega tervelt 1.500.000 kotti enam kui 1926. tegevusaasta jooksul. Mis aga puutub kohviproduktsiooni realiseerimishinnasse, siis oli see sama üldise depressiooni all kannatanud, nagu teised lõunamaade tähtsamad väljaveoartiklid: suhkur, puuvill, kummi jne. Samal ajal kui 1926. tegevusaastal kohvi kotist maksti keskmiselt 5 Inglise naela ja 1—2 schillingit — noteeriti möödunud aastal sama kvaliteet 4 Inglise naela ja 3—4 sch. Kohvitoodang saab arvatavasti oma ulatuse poolest nõrgavõitu, õigemini vist küll keskmine. Tema turulelaskmine sünnib kaunis rasketes oludes. Lugu on nimelt niisugune, et möödunud a. juuni algul oli laos seismas eelmistest aastatest 12.000.000 kotti. Viimasest arvust olevat küll lootust juuni lõpuks, kui uus lõikus juba hakkab ilmuma, ca 2.000.000 kotti realiseerida; siiski jääb seegipärast Brasiilia valitsusele, eriti aga Brasiilia kohvikaitsevale instituudile, kõvaks pähkklaks, kuidas kohvi turule toimetamist transpordi mõttes hõlpsamini korraldada.

## Tolliteateid.

Avaldatakse tadmiseks ja täitmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

### I. A. Sisseveotariifis

#### 1.

Lahtivõetult sissetoodud jalgrattad t. t. § 173 p. 4-a alla kuuluvaks ühes tööriistade nahktaskutega, seletades, et mõnede üksikute osade demonteerimine transpordi jaoks ei või veel takistuseks olla jalgrataste äratollimiseks komplektina. (T. K. otsus nr. 1803 — 16. VI. 28. a.)

#### 2.

Poolsiidi kangas (kunstsiid) t. t. § 197 p. 1 alla kuuluvaks, konventsionaal-tariifi järgi, arvesse võttes, et Eesti-Prantsuse kaubalepinguga on tollialandus antud siidi kangaste kohta üldise — kui vastav pä-

ritolu tunnistus esitatud. (T. K. otsus nr. 1809 — 16. VI. 28. a.)

Kunstiidiist põimitud paelad t. t. § 205 p. 1 alla kuuluvaks konventsionaal-tariifi järgi, arvesse võttes, et Eesti-Prantsuse kaubalepinguga on tollialandus antud siidist põimitud teoste kohta üldise — kui vastav päritolu tunnistus esitatud. (T. K. otsus nr. 1813 — 16. VI. 28. a.)  
Eesti Panga seis 15. juunil.

Suhkur tükkides, pakitud kilogrammistesse kauba ja firma nimetust kandvatesse pakkidesse, t. t. § 22 p. 2 alla kuuluvaks kaalu järgi ühes originaalpakistega, milledega ta läheb müügile /T.-k. otsus Nr. 1790 — 2. ja 4. VI. 28.a/

Pilliroo sarnaseks õigatud puust jalutuskepid, t. t. § 61 p. 3 alla

kuuluvaks kui puust lõiketöö /T.-k. otsus №.1770 — 2. ja 4. VI. 28a./

Väikesed, umbes 5 sm. pikkused ja 1 sm. läbimõõduga valgest klaasist pudelikesed kumera põhjaga, lõhnaõli jne. proovide mahutamiseks, t. t. § 77 p. 1 — b alla kuuluvaks, kui lihtsad pudelikesed valgest klaasist /T.-k. otsus №. 1776 — 2. ja 4. VI. 28. a./

Puuvillasest kangast kingad, kummist taldade ja kotsadega, t. t. § 88 p. 3 alla kuuluvaks kui kummist jalanõud riidega /T.-k. otsus №. 1781 — 2. ja 4. VI. 28. a. /.

Jalanõude paelte aukude tarvis raudplekist silmad, pealmine osa tselluloidkorruga kaetud, t. t. § 154 p. 2 alla kuuluvaks kui raudplekist teosed kaunistatud tselluloidkorruga /T.-k. otsus №. 1780 — 2. ja 4. VI. 28. a./

Ruberoid t. t. § 177 p. 1 — c alla kuuluvaks kui katusepapp tõrvatud /T.-k. otsus №. 1779 — 2. ja 4. VI. 28. a. /.

Reklaami otstarbel paberile trükitud kauba iseloomu selgitavad pildid vastavate pealkirjadega t. t. § 178 p. 1 — b alla kuuluvaks kui paberile trükitud pildid. /T.-k. otsus №. 1767 — 2. ja 4. VI. 28. a./

Kahekordsest, kummiga kokkukleebitud, puuvillasest kangast valmistatud autokatted, t. t. § 188 p. 1 10% alla kuuluvaks, t. t. § 88 mänkuse põhjal /T.-k. otsus №. 1768 — 2. ja 4. VI. 28. a. /.

Jalgratta kellad, laternad ja sadulakatted, olgugi komplektina jalgrataste juures sisese toodud, eraldi materjali järgi tollitavaks, ar-

vesse võttes, et nad ei moodusta jalgratta osi sõna täpses mõttes, ja ka eraldi, erihinnaga, müügile lähevad. /T.-k. otsus №. 1763 — 2. ja 4. VI. 28.a./

Raudplekist ja traadist paberite registraator-mehhanismid üksikute osade materjali järele tollitavaks /T.-k. otsus №. 1791 — 2. ja 4. VI. 28. a. /.

3.

Avaldatakse teadmiseks tollikomitee seletus, et juhul, kui ühes kaubaga tuuakse sisse selle kauba reklaamina t. t. § 178 p. 1 — b alla kuuluvad trükitud pildid, mis aga spetsifikatsioonis ja faktuuras tähendamata, siis lisatolli võtta ei tule, sest pildid ei moodusta iseseisvat kauppa /T.-k. otsus №. 1766 — 2. ja 4. VI. 28. a. /.

4.

Postpakid olid Pariisis määratud Riiga ja seetõttu päritolutunnistus Läti konsuli poolt viiseeritud, Riias aga välja võtmata jäetud ja Tallinna saadetud. Päritolutunnistusele oli Riia tolli ameti poolt tehtud märkus, et pakid seal välja andmata tollivalve all seisid, mida Eesti vabariigi saatkond kinnitas. Tollinõukogu tunnistas päritolutunnistuse maksvussetuks põhjusel, et see Prantsusmaal Eesti esinduses /saatkonnas või konsulaadis/ viseerimata.

Tollikomitee, arvesse võttes seda erilist asjaolu, tunnistas, et esitatud päritolutunnistus on vastuvõetav, kui tema võrdlusel kaubaga postpakide numbrite, kaalu ja kaubaomaduse poolest ei tekita mingisugust kahtlust, et kaup on sama, mis tunnistuses tähendatud. /T.-k. otsus nr. 1773 — 2. ja 4. VI. 28. a./

## Turgude ülevaade.

### Toiduainete turg.

London.		Pärnu H. D. . . . . £	
10. VII. 28. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		Slanetz U/A Medium. . . . .	96.0 110 0
Northern Manitoba . . . . .	52/9	Bacon, kaal 112 Ingl. naela,	
Hard Winter . . . . .	47/—	Iiri . . . . . sh.	106.0 — 114.0
Rosario Santa . . . . .	49/6	Daani . . . . . "	108.0 — 112.0
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		Kanada . . . . . "	100.0 — 106.0
Manitoba . . . . . "	38/—	Ameerika . . . . . "	— — —
Austraalia . . . . . "	35/6	Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Kansas . . . . . "	39/3	Inglise . . . . . "	11.0 — 14.0
Odrad Kanada Nr. 3, kaal —		Iiri . . . . . "	12.0 — 12.3
370 Ingl. naela. . . . . "	36/3	Või, kaal - 112 Ingl. n.	
California, kaal — 424 Ingl.		Hollandi . . . . . sh.	168 — 170
naela . . . . . "	47/3	Daani . . . . . "	174 — 176
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		Uus-Meremaa . . . . . "	154 — 186
La Plata . . . . . "	28/6	Austraalia . . . . . "	140 — 172
Canada Nr. 2. . . . . "	30/—	Argentina . . . . . "	152 — 162
7. VII. 28. Linad, cif.		10, VII. 28. Eesti või . . . . . "	162 — 166
Riga Z. K. . . . . "	97.0	Läti või I sort . . . . . "	160 — 164
		" " II " . . . . . "	— — —

**Hamburg.**

10. VII. 28. Nisu  
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 262—266  
 Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl. 14.15  
 Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin . . . . . fl. 13.—  
 Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin . . . . . \$ 6½—8½

Rukis  
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 282— 284  
 Western II, cif 100 kgr. eest fl. 14.—

Kaerad  
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 262—274

8. VII. 28. Odrad, suve  
 Sisemaa, tonni eest . . . Rmk. 256—300

10. VII. 28. Suhkur  
 C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco . . . . . £ 13/9

Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin . . . . . £ 13/9

Riis Burmah II, 50 kgr. eest „ 13/4½

Rasv  
 Purelard American, 100 kgr. eest . . . . . \$ 31½  
 Steamlard . . . . . „ 30

Või Berliini en gros hinnad, tsentneri eest . . . . . Rmk.

Sisemaa I sort „ 163  
 „ II „ . . . . . „ 149

Välismaa I sort . . . . . „ 192—196  
 „ II „ . . . . . „ —  
 „ III „ . . . . . „ —

Eesti või . . . . . „ —  
 Läti punane . . . . . „ 174—176  
 „ must . . . . . „ —

**Välisbörsid :**

	L O N D O N										
	28. VI	29. VI	30. VI	2. VII	3. VII	4. VII	5. VII	6. VII	7. VII	9. VII	10. VII
Frank . . .	124.08	124.00	124.15	124.19	124.18	124.21	124.29	124.21	124.20	124.23	124.27
Dollar . . .	4.8765	4.8775	4.8765	4.8771	4.8740	4.8743	4.8725½	4.8721	4.8712	4.8715	4.8665
Rootsi kroon	18.17¼	18.17⅝	18.17⅝	18.17⅝	18.16¾	18.16⅞	18.16	18.16	18.169	18.167⅞	18.16⅞
Daani kroon	18.20⅝	18.19⅝	18.19⅝	18.197/8	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.198	18.197/8
Norra kroon	18.215/8	18.215/8	18.21¼	18.217/8	18.21¼	18.21¼	18.21¼	18.205/8	18.207/8	18.207/8	18.20
Saksa mark	20.40¼	20.41¼	20.40¾	20.41¼	20.41	20.42	20.41¼	20.41⅞	20.40	20.40⅞	20.39¾
Soome mark	193.75	193.80	193.80	193.90	193.75	193.62	193.70	193.62	193.62	193.62	193.50
Florin. . .	12.1037	12.1025	12.1025	12.0972	12.0934	12.0956	12.0968	12.0925	12.0900	12.0868	12.0825
Liira . . .	92.72	92.72	92.72	92.78	92.77	92.78	92.79	92.79	92.79	92.85	92.83
Helveetsia fr.	25.29¼	25.30	25.297	25.298	25.287	25.287/8	25.28¾	25.278	25.275/8	25.275/8	25.265/8
Tshehhosl.kr	164.50	164.53	164.62	164.62	164.56	164.43	164.43	164.37	164.37	164.37	164.25
Belgia frank	34.92	34.91	34.915/8	34.92¾		34.925/8	34.92¼	34.917/8	34.91	34.91	34.905/8
Shillingid	34.62	34.62	34.63	34.62	34.62	34.58	34.59	34.58	34.57	34.55	34.56
Pengo . . .	27.95	27.96	27.97	27.97	27.96	27.95	27.97	27.96	27.95	27.95	27.95
Latt . . .	25.20	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.22	25.20	25.20
Litt . . .	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Tsherv. . .	948.—	948.—	948.—	948.—	948	948	948	948	948	948	948
Eesti kroon.	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.20	18.20	18.18	18.18	18.18
Höbe p/unts	2/37/16	2/3/8	2/37/16	2/37/16	2/3/8	2/35/16	2/3¼	2/3¼	2/35/16	2/3¼	2/3¼
Plaat. p/unts			300/310						300/310		
Kuld p/u.											

	B E R L I I N										
	27. VI	28. VI	29. VI	30. VI	2. VII	3. VII	4. VII	5. VII	6. VII	9. VII	10. VII
Naelsterling	20.402	20.398	20.393	20.413	20.409	20.418	20.43	20.41	20.402	20.402	20.397
Frank . . .	16.455	16.44	16.44	16.43	16.44	16.44	16.435	16.42	16.425	16.43	16.415
Dollar . . .	4.1835	4.183	4.183	4.185	4.173	4.1885	4.1875	4.188	4.1875	4.188	4.1890
Rootsi kroon	112.22	112.23	112.23	112.31	112.28	112.35	112.34	112.35	112.33	112.28	112.27
Daani kroon	112.06	112.07	112.07	112.14	112.19	112.19	112.17	112.14	112.10	112.13	112.10
Norra kroon	111.96	111.96	111.96	112.08	112.03	112.05	112.05	112.05	112.02	112.08	112.06
Soome mark	10.531	10.527	10.527	10.529	10.53	10.537	10.537	10.532	10.53	10.534	10.54
Florin. . .	168.51	168.51	168.51	168.66	168.73	168.83	168.77	168.71	168.72	168.74	168.79
Liira . . .	22.65	22.005	22.005	22.02	22.005	22.91	22.05	22.005	21.99	21.975	21.975
Helveetsia fr.	80.69	80.64	80.64	80.69	80.654	80.735	80.70	80.675	80.70	80.70	80.73
Tshehhosl.kr	12.455	12.396	12.396	12.40	12.405	12.411	12.406	12.407	12.405	12.411	12.414
Belgia frank	58.425	58.43	58.43	58.45	58.455	58.48	58.45	58.440	58.43	58.44	58.445

**Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaid kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).**

	Kroonid.		Kroonid.	
Jahud: nisu, pehme, kõrgem s.,	pd.	7.80—8.—	Ölikoogid, linaseemne . . . . . pd.	3.30
Ameerika ja Inglise			" päevalille . . . . . "	3.15
" sõre, kõrgem sort			" soja tangud . . . . . "	3.40
Ameerika ja Inglise	"	7.90—8.05	Jahu, päevalille . . . . . "	3.25
„J. Puhk ja Pojad“ rukkijahu	"	3.90—4.—	Segajõutoit I s. . . . . "	3.30
püül	"	5.10—5.30	II s. . . . . "	3.—
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski			Mais . . . . . "	—
saadused. Hinnad arvatud 50			Suhkrupeedi koogid . . . . . "	—
klg. eest ühes valge puuvil-			Nisukliid . . . . . "	2.50
lase kotiga.			Puuvillane riie, Bjas . . . . . arss.	0.42—0.52
Püüljahu:			" Mitkal . . . . . "	0.32—0.38
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	puud	6.10	Lina, Liivi R. Saatejaam . . . . . pd.	—
harilik	"	5.40	" Petseri . . . . . "	—
„Eesti Parem“ saiajahu à 50 kg.	"	8.20	" Võru . . . . . "	—
„Kalev“	"	9.70	" Tartu . . . . . "	—
„Taara“	"	7.60	Linaseemned, õli, 90 %/o basis . . . . . "	—
„Kungla“	"	7.—	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2k.pest. . . . . "	0.40—0.42
„Sampo“	"	6.60	" Newcastle . . . . . "	0.38—0.40
Manna . . . . . "	"	8.80	" sepa . . . . . "	0.41—0.43
Granular . . . . . "	"	8.—	Koks, valu . . . . . "	—
" poolsõre . . . . . "	"	8.40	" gaasi . . . . . "	0.65
" sõre . . . . . "	"	8.50	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j. . . . . "	0.10
A/S. Rotermanni teh.:			" I " B . . . . . "	0.09
Jahu: nisu, pehme — sõre . . . . . "	"	6.30—8.30	" II " . . . . . "	0.075
" rukki . . . . . "	"	3.80—3.90	" III " . . . . . "	0.05
" püül . . . . . "	"	5—5.10	" Fenolaat, Tallinn . . . . . "	1.70
Rukis Saksa . . . . . "	"	—	" Gudroon . . . . . "	2.25
" Ameerika . . . . . "	"	3.60—3.65	Riigi turbatööstus: „Turba“ . . . . . "	0.21
Kaerad, toidu, välismaa . . . . . "	"	3.50—3.60	Põlevkivipiigi . . . . . "	2.—
" külvi . . . . . "	"	—	Raud, sordi . . . . . "	2.25—2.30
Odrad, õlle . . . . . "	"	—	" vits . . . . . "	3—3.80
" toidu . . . . . "	"	3.85—3.90	" plekk . . . . . "	3.20—4.20
Riis, Burma II . . . . . "	"	5.85—5.90	" plekk, tsingitud . . . . . "	5.80—6.20
Kartulid, eksport . . . . . "	"	1.35—1.40	Raudtalad . . . . . "	2.35—2.40
" piirituse . . . . . "	"	—	Teras, vedru . . . . . "	4.40—5
Kartulitärklis „Superieur“ . . . . . "	"	7.25	" tööriistade . . . . . "	12—14
Plim, pudelites . . . . . ltr.		—	" talla . . . . . "	—
Või, eksport, I sort . . . . . pd.	44.40—46.40		Inglitina . . . . . "	90—95
Margariin, välismaa . . . . . "	20—20.80		Seatina . . . . . "	10.50—11
" kodumaa . . . . . "	18—20.80		Vaskplekk, punane . . . . . "	33—33.50
Kaseiin, Eesti . . . . . "	13—13.50		" valge . . . . . "	32.00—32.50
Juust „Schweitsi“, kodumaa . . . . . "	28—28.50		Täinkplekk . . . . . "	16.—
Munad, eksport I s. (kast 360 tk.) . . . . . kast	27—		Masinaõli, Vene ja Poola . . . . . "	4.50—4.60
" II s. („ 1440 tk.) . . . . . "	—		" Ameerika . . . . . "	4.90—5.20
Kakao, Hollandi . . . . . pd.	26—34		" mootori . . . . . "	5.80—7
" Inglise . . . . . "	22—26		" Poola . . . . . "	5.70—11
" Ameerika . . . . . "	20—21		" auto . . . . . "	6.50—7
Kohv, Rio, Santos . . . . . "	46—48		" Poola . . . . . "	6.50—7
" Kesk-Ameerika sordid . . . . . "	55—73		Linaseemneõli . . . . . "	13.75—14.10
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tseilon . . . . . "	86—94		Värniits . . . . . "	14.50—16
" Orange Pekoe, Java . . . . . "	78—88.		Parafiinõli, Poola, . . . . . "	7.75—9
" Moring, Hiina . . . . . "	44—48		Tsilindriõli, Vene . . . . . "	—
Suhkur, peenike, valge, Saksam. . . . . "	—		" Ameerika haril. aur. 280° . . . . . "	5.10—6
" Tshehhosi. . . . . "	6.55—6.60		" tlekuum. „ 3200 . . . . . "	7.50—9
Suhkur, peenike, valge, Poola . . . . . "	6.45—6.50		Põlevkiviõli . . . . . "	1.70
" Java . . . . . "	6.35		Nafta, Vene . . . . . "	2.20—2.45
Siirup, kartuli, 420% . . . . . "	7.75		" Ameerika . . . . . "	1.95—2.15
Glükoos . . . . . "	7.50		" Poola . . . . . "	—
Sool, lahtine, Saksa . . . . . "	0.50—0.52		Petrooleum, Vene, sisternid ja	
Heeringad, Yarmouth, Mat-	tünn	48—50	" vaadid . . . . . "	2.65—2.75
" Am., sistern. ja vaadid . . . . . "			" Bensiin, Vene . . . . . "	2.65—2.75
Heeringad, Yarmouth Mat-	"	52—54	" Ameerika . . . . . "	4.40—4.90
" Poola . . . . . "	"	43—45	" Poola . . . . . "	4.75—5
Heeringad, Schoti, Matties . . . . . "	"	50—54	Piiritus, eksport (excl. vaat.) fob	ltr.
" Matfulls . . . . . "	"	28—30	" kodumaa . . . . . pd.	—
" Islandi Slo . . . . . "	"	16—17.60	" . . . . . "	1.80—1.90
Liha, sea, I sort . . . . . pd.		8—12	Seebikivi 720% . . . . . "	4.85—5.10



# Tallinna Linnapank.

## ÄRISEIS

**Aktiv** 1. juuliks 1928. a. **Passiv**

Kassa . . . . .	36.060.81	Panga kapitalid . . . . .	531.329.01
Summade arved teistes pankades . . . . .	102.558.19	Hoiusummad . . . . .	3.526.825.95
Väärtpaberid . . . . .	3.276.15	Saad. % <sup>o</sup> / <sub>o</sub> ja kom. . . . .	126.489.42
Välisraha . . . . .	26.052.34	Garantiid . . . . .	101.774.86
Diskonteerit. vekslid. . . . .	1.222.275.43	Mitmesugused arved. . . . .	71.035.95
Tähtajalised laenud . . . . .	4.965.—		
K-to korrent laenud . . . . .	1.380.986.14		
Korresp. „Loro“ . . . . .	581.662.90		
„ Nostro“ . . . . .	819.910.21		
Jooksvad kulud, makst. % <sup>o</sup> / <sub>o</sub> ja kom. . . . .	53.936.10		
Vallasvara . . . . .	14.284.36		
Garantiid. . . . .	101.774.86		
Mitmesugused arved. . . . .	2.712.70		
	<u>4.357.465.19</u>		<u>4.357.465.19</u>